

Nemzetközi tanácskozás Koreáról

Párizs, 1983. február 25. A Dél-Koreában most folyó hadgyakorlat nemcsak a KNDK-val szemben jelent fel a figyelmet azon a nemzetközi tanácskozáson, amely a Korea békés egyesítésének ügyéért működő nemzetközi összekötő bizottság rendezte pénteken és szombaton a francia fővárosban.

A tanácskozáson számos ország különböző politikai pártjainak és társadalmi szervezeteinek küldöttségei és több nemzetközi szervezet képviselői vesznek részt. Lucio Luzatto, az összekötő bizottság elnöke hangsúlyozta: fel kell hívni a nemzetközi közvélemény figyelmét arra, az Ázsia békéjét súlyosan fenyegető veszélyre, amelyet a Washington által szorgalmazott terv jelent, hogy katonai szövetséget hozzanak létre az Egyesült Államok, Japán és Dél-Korea között, s ezzel az ázsiai népek ellen katonai tömb létesüljön. Erre a veszélyre felhívta a figyelmet az a nagyszabású hadgyakorlat is, amelyet Dél-Koreában február eleje óta az amerikai és dél-koreai haderő részvételével folytatnak a szárazföldön, tengeren és a levegőben.

Ugyanakkor Dél-Korea mindaddig nem válaszolt a KNDK ama felhívására, hogy Korea két részének politikai pártjai s társadalmi szervezetei tartsanak konferenciát Korea békés egyesítésének előkészítésére.

Tyhonov japán küldöttséget fogadott

Moszkva, 1983. február 25. (MTI) — Nyikolaj Tyhonov, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke pénteken fogadta Nagano Sigeót, a Japán Kereskedelmi és Iparkamara, valamint a japán-szovjet gazdasági együttműködési bizottság elnökét, aki a japán gazdasági kereskedelmi küldöttség vezetőjeként tartózkodik Moszkvában.

A találkozó nyílt eszmecsere folytatta a két ország kereskedelmi és gazdasági kapcsolatairól. Mindketten jelentősnek nevezték a szovjet-japán gazdasági együttműködést, amely kölcsönösen előnyös.

Az NSZK párbeszédre törekszik a Szovjetunióval

Bonn, 1983. február 25. (MTI) — Jürgen Südhoff, a bonni kormány helyettes szóvivője pénteki sajtóértekezletén azt állította, hogy Andrej Gromiko szovjet külügyminiszter a Pravda csütörtöki számában megjelent nyilatkozatával beavatkozott a nyugatnémet választási küzdelembe. A szóvivő azt minősítette beavatkozásnak, hogy Andrej Gromiko felhívta a figyelmet: a nyugat-európai országoknak — a Reagan-kormány politikájától függetlenül — saját nemzeti érdekeiket tükröző álláspontot kellene képviselniük az európai közép-határtávolságú fegyverek korlátozása ügyében.

A nyugatnémet kormány véleménye szerint a Szovjetunió az ilyen kijelentésekkel meg akarja bontani a „Nyugat-egységét”.

A szóvivő ugyanakkor megismételte, hogy a bonni kormány a március 6-i választások után is párbeszédre törekszik a Szovjetunióval.

ESZTELEN HÁBORÚ

Az Irak és Irán közti háborúra csakugyan találó a mondás: nincs győztese, csak vesztese. Lassan már két és fél éve folyik a véres harc, váltakozó sikerrel, s — mint a napokban a Novoje Vremja is megállapította — katonai megoldást egyik fél sem tudott kicsikarni. Hogy pontosan hány emberéletet és milyen anyagi áldozatokat követelt eddig Bagdadtól, illetve Teherántól a háború, arra nehéz pontos választ adni, tény, hogy mindkét ország tömérdek olyan energiát áldozott, amiből népének sorsát javíthatta volna.

Közvetítési kísérletekben pedig nem volt hiány. Az ENSZ, az el nem kötelezettek és az iszlám országok rendre megpróbálták közbenjárni, ám eddig sikertelenül. Úgy tűnik, Bagdad hajlandóan mutatkozna az ésszerű kompromisszumon alapuló tárgyalásokra, Teheránból azonban egyelőre minden tárgyalásra elutasító válasz érkezett. Legutóbb az ENSZ Biztonsági Tanácsának tűzszüneti felhívására reagált Irán az eddigiekhez hasonló negatív válasszal. Egyszersmind sajátos magyarázatot adva az elutasításnak: mint Hosszein Musszavi kormányfő rádiónyilatkozatában kifejtette, a BT felhívása „a nagyhatalmak óhaját” juttatja kifejezésre, s ezért Teherán számára elfogadhatatlan. A miniszterelnök ráadásul a Szovjetuniót hibáztatta, mondván, hogy az „rákényszerítette akarátát” a tanács többi tagjára.

Nos, kétségtelenül igaz: a Szovjetunió mélyregeiben aggodízik az eszelen háború miatt. Am vele együtt sürgetik a konfliktus mielőbbi tárgyalásos rendezését milliók és milliók szerte a világon. Mind Irán, mind Irak politikai hitvallásában gyakran hivatkozik arra, hogy élesen szemben áll az imperializmussal. Am az elhűző vérontás hívei, az ördöklés folytatásának támogatói megfedkeznek arról, hogy minél tovább állnak harcban egymással, annál inkább az imperializmus malmára hajtják a vizet. A háborús sebekből verző Irak és Irán, a konfliktusban érintett két ország, így végső soron a haladó erők pozícióját gyengíti.

Gyapay Dénes

Teheránban visszautasították a Biztonsági Tanács legutóbbi tűzszüneti felhívását is, s hivatalos bejelentések szerint a háborút a bagdadi vezetés bukásáig akarják folytatni. Képünkön: pénz gyűjtének a frontra harcoló katonák számára Teherán belvárosában

Foot marad?

London, 1983. február 25. (MTI) — Michael Foot pénteken közölte, hogy a bermondsey-i katasztrófális arányú pótválasztási vereség nyomán sem óhajt lemondani a Brit Munkáspárt vezérének tisztéről.

Kijelentette: „Maradok, mert arra választottak meg engem, hogy a pártot győzelemre vezessem a most következő általános választásokon.” Foot tagadta, hogy

igazak volnának azok az értesülések, amelyek szerint a munkáspárt „ármékkormány” most már úgy véli: a vezérnek távoznia kell. Ilyen értelmű, feltűnő jelentést közölt pénteken címodalán a londoni The Times.

Foot szerint azok a levelek és üzenetek, amelyeket kapott és kap, a szóban forgó híreszteléseknek az ellenkezőjét bizonyítják.

NDK-beli egyházi személyiség látogatása

Miklós Imre államtitkár, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke pénteken fogadta Werner Leich Eisenbach evangélikus püspököt, az NDK-beli Luther-bizottság

elnökét, aki a magyarországi evangélikus egyház meghívására tartózkodik hazánkban. A megbeszélésen részt vett dr. Káldy Zoltán, az evangélikus egyház püspök-elnöke.

El nem kötelezett mozgalom

Színek és árnyalatok

Hetek óta nagy a diplomáciai sűrűség Uj-Delhiben. És ez nem csoda: március 7—11. között az indiai főváros ad otthont az el nem kötelezett országok csúcskonferenciájának. Majdnem száz ország állam- és kormányfője, valamint két felszabadítási mozgalom, a PFSZ és a SWAPO magas rangú képviselői foglalnak majd helyet az imponáns tanácskozási teremben.

Hosszas vita előzte meg a csúcserkeztet helyének és idejének megválasztását. 1979-ben Kuba adott otthont a rangos tanácskozásnak, a szigetország látta el három éven keresztül a mozgalom elnöki tisztét is. Az eredeti tervet szerint a soron következő találkozót az iraki fővárosban, Bagdadban kellett volna megrendezni tavaly ősszel, az iraki-iráni háború miatt azonban nem került sor arra. A helyszínválasztás egyben némi képpen jelzi azokat az elhatározásokat is, amelyek keresztül-kasul szelik az el nem kötelezett országok egymáshoz fűződő viszonyát.

A DEKOLONIZÁCIÓ GYERMEKE

Az el nem kötelezettek mozgalma több mint huszonegy évvel ezelőtt Belgrádban bontott zászlót. Lényegét tekintve a dekolonizáció gyermeke volt, hiszen akkor gyorsult fel az a folyamat, amelynek során történelmileg rövid idő alatt felbomlott a

klasszikus gyarmati rendszer. Belgrádban még csak huszonöt ország államfői gyűltek össze. A kezdeményező Nasser, Nehru, Tito, Szukarno, a második világháború utáni korszak jelentős egyéniségei ma már nem élnek. A mozgalom tovább fejlődött, még ha a megváltozott világpolitikai körülmények közepette az egykor szorosabbnak látszó szálak ma lazulni látszanak.

A volt gyarmatok hamar fölsíntek, hogy az alkotmányjogi függetlenség nem sokat ér, ha gazdaságilag nem tudnak megállni saját lábukon. Ezért a mozgalom, akárcsak a múltban, a jelenben is az igazságosabb gazdasági világröndért száll síkra. Az elmúlt időszakban egyre több ország kérte fölvetelét az el nem kötelezett országok közé. Ezzel kétségtelenül sokszínűbb lett a mozgalom, de egyúttal gazdaságilag és politikailag elmélyültek a törésvonalak.

A gazdasági fellendüléshez fűzött remények nem váltak valóra. Az olajár-robbanás nagymértékben sújtotta azokat az országokat, amelyek nem rendelkeztek „fekete arannyal”, ugyanakkor mérhetetlenül gazdaggá tette a szerencséségeket, az értékes nyersanyag-lelőhelyek birtokosait. Az éles gazdasági különbségek politikai ellentéttekké párosultak. Nem csodálkoztunk ezen, hiszen a mozgalom egyik lényeges alapszabálya csak azt mondja ki,

80–90 tonna fűtőolaj a Dunában

Nagy erővel dolgoznak a folyam megtisztításán

Egy tolózár hibás beállítása miatt még február 16-án mintegy 80–90 tonna fűtőolaj került a Dunába Nyergesújfalunál a Magyar Vízkezelő Rt. szakszakosai által. Az olaj, szerencsére, azonnal tömbökre meredvedett, amint érintkezésbe került a hideg vízzel, a tömböket pedig ugyancsak szerencsére, az átlagosnál erősebb szél a part felé sodorta. Ennek köszönhető, hogy a fűtőolaj nem okozott halpusztulást, és nem szennyezte a környezetben levő kutyákat. A tömbökre meredvedett olaj mintegy 3 kilométeres parti szakaszon helyezkedett el, így nem érintette sem a folyam belső felületét, sem a távolabbi partjait. A vízszennyezést az észak-

magával hozza az érdekek ütközését és ezzel együtt az eltérő véleményeket is.

VITÁS KÉRDÉSEK

Ennek következtében az el nem kötelezett országok különböző szintű összejövetelei nem mentesek a vitáktól. Az ASEAN-országok — a Fülöp-szigetek, Indonézia, Thaiföld, Malaysia és Szingapúr — élesen támadták Vietnámot azért a katonai segítségért, amit a kambodzsai hazafias erők nyújtott. Kambodzsai képviselők még ma sem tisztázták. Úgy tűnik, hogy a délkelet-ázsiai ország helye

üresen fog maradni Uj-Delhiben. Ez kétségtelenül a haladó országok sikerének számít, hiszen sok Amerikabarát ország azt javasolta, hogy Kambodzsai képviselőtében a Sihanuk herceg vezette emigráns ellenforradalmi kormányt hívják meg.

Hasonlóan komoly nézeteltérések mutatkoznak az Afganisztán körüli helyzet megítélésében is. A Nyugat-barát kormányok szeretnék az el nem kötelezettek fórumát arra felhasználni, hogy valamilyen formában beavatkozzanak Afganisztán belügyeibe. Ez történt egy évvel ezelőtt is, amikor a

külügyminiszteri értekezleten a hangadók — így például Pakisztánnak — sikerült elérniük, hogy a kiadott dokumentum nem tartalmazza az afganisztáni állapotok miatt. Valószínűleg lesznek azonban, hogy a csúcstalálkozón ilyen megfogalmazás már aligha kerülhet be a megbeszélendő zárközlönybe.

A jelentősebb problémák között említhetjük még a latin-amerikai kérdést. A csúcstalálkozót megelőzően a térség problémáját az el nem kötelezettek koordinációs irodája 1983. januári manauai értekezletén tekintette át, amelyen a résztvevők elítelték az Egyesült Államok politikáját, rámutatva arra a felelősségre, amely Washingtonot terheli a Latin-Amerikában kialakult feszültségekért. Es még nem is beszélünk az Afrika déli részének helyzetéről és a körülötte dúló vitákról, vagy akár Egyiptom szerepéről, a Közel-Keletről, az Indiai-óceán kérdéseiről stb.

A viták, ellentéték dacára az a tény, hogy sok kerül a mozgalom legmagasabb szintű tanácskozására, feltétlenül eredménynek számít. A meglévő nehézségek, a mozgalom megosztására irányuló imperialista erőfeszítések a politikai repedéseket nem tudták szakadékká szélesíteni, és így remény van arra, hogy a csúcstalálkozó újabb lendületet ad majd a mozgalomnak, amely eddigi pozitív állásfoglalásaival már jelentős tekintélyt vívott ki a nemzetközi politikában, a béke megőrzéséért, a leszerelésért, az emberiség jobb jövője biztosításáért vívott harcban.

G. Fehér Péter

Legutóbb Managuában ülésezett az el nem kötelezettek koordinációs irodája (Fotó, MTI Külföldi Képszolgálat — KS)

Dolgozni. Mer egy szóról. Ahán a munkánkat. T hogy a kezdet mindnyáján na megvalósítása a Mert az élet má hoz, a munkah leg többben nemo toztatni a körül

A napokban négy nőkket öltem le be ről, hogy érzik mag helyükön, miként s leszedniük, milyen tak, vannak... Kik gitséget kaptak... miként váltak v váltak-e? Beszélget a MEDICOR debre dolgozó.

Tóth Ferenc bár hogy több ember e (hiszen KISZ-sze mégis feszeng egy csoda, most róla va — Bemelegítéské lesz egy rövid onél — Szabolcsi vagy ben éltem. A misk egyetemen 1975-t mint gépészmérnök évet speciális anya kon jártam. Ez az legi munkakörömb hasznosítani — m Egyetem után úgy MEDICOR-ban fog Válogathattam a te termelés között. M leti oldal és keves gyakorlati és több utóbbi mellett dönő fizetésem ennel forint volt. S ha a hogy sokan tanul uram bocsá' munk többszörösét ker eleinte elkésere det napig üzemérnökk majd művezető let től kezdve a tüze kahelyem. Nagyon jelentett, hogy e szük környezeteme gyár egész termé nem láttam át. Ne különféle „csato amelyek nélkül pe élni. Két műszakb csak akkor lettem amikor 1980-ban nőkre kezdtem j képpen áthelyezte zoba. Ez a munka ahol már teljes r a gyárba. Két év rültem a tő ke ahol jelenleg is m dolgozom. Emléks kerültem a gyárba konzulens, aki i adatokat adott. E merkedés ment a De kaptam olyan amelyeket a gyár problémaként em mosolyogtak rajta akartam kezdeni a No, ez nem hatot tönzön. Az embe csére nem volt mám.

Novák Gábor anyagmozgató s csak nem Misk Dunaujárósbán. Ebesről járt Debr — A készülékte rültem, azóta is o — S az anyagom — Nem jött be na Nyiregyháza gyárba. Meg is tetszett.

— Nem volt né dülni? — Igaz, hogy n de úgy emlékszem nap elég volt a Folyamatosan kap kat és lassan egy gazdája lettem. Gyok, és úgy érze — Nem érzi, ho képes?

— Két-három a megnőték a feléleget a munkám is jobb lesz, mert va, úgy néz ki, n kásgondunk. Jele cence alapján ké gőzsterilizátor ho műszaki előkészít — Tehát eléged — Nem azt n hogy bajok vann meg a kérdést — gyan kell megold

Bényei László végzett (kohómé megkeresett 10 hol tudnának nek ségének is — ak — munkát adni.

Fiatal műszakiak közérzetéről

Dolgozni. Mennyi mindent lehet elmondani erről az egy szóról. Ahányan vagyunk, annyiféleképpen végezzük a munkánkat. Talán csak abban az egyben hasonlítunk, hogy a kezdet kezdetén, az iskolák padjait elhagyva, mindnyájan nagy és szép terveket szövögtünk. Ezek megvalósítása azonban sokszor akadályokba ütközik. Mert az élet más. Nekünk kell alkalmazkodni a valósághoz, a munkahelyhez, az emberekhez. De szerencsére legtöbbször nemcsak alkalmazkodunk, igyekszünk is változtatni a körülöttünk lévő világon. Ez így van jól.

A napokban négy fiatal mérnökkel ültem le beszélgetni arról, hogy érzik magukat munkahelyükön, milyen sikerült beilleszkedniük, milyen gondjaik voltak, vannak... Kiktől milyen segítséget kaptak... s hogy terveik miként váltak valóra. Valóra váltak-e? Beszélgető partnereim a MEDICOR debreceni gyárának dolgozói.

Tóth Ferenc: ...nemcsak feladatot adnak...

Tóth Ferenc bár megszokta, hogy több ember előtt beszéljen. Hiszen KISZ-szervező titkár, hiszen fesszeng egy kicsit. Nem csoda, most róla van szó.

Benyei László: ...nem hajlandók elvi problémákkal foglalkozni...

— Bemelésre talán jellese egy rövid önéletrajz.

Novák Gábor: „Differenciálás a középpontban...”

— Szabolcsi vagyok. Csengerben élek. A miskolci műszaki egyetem 1975-ben végeztem mérnökpezsmérnök. Az utolsó két évet specialis anyagmozgató szakon jártam. Ez az, amit a jelenlegi munkakörömben nem tudok hasznosítani — mosolyodik el. Egyszer után úgy döntöttem, a MEDICOR-ban fogok dolgozni. Válogathattam a technológia és termelés között Magyarul: elméleti oldal és kevesebb pénz, vagy gyakorlati és több fizetés. Az utóbbi mellett döntöttem. A kezdő fizetésem ennek ellenére 2300 forint volt. S ha arra gondoltam, hogy sokan tanulás nélkül vagy uram bocsá' munka nélkül ennek többszörösét keresik, bizony eleinte elkéseredtem. Három hónapig üzemelnéként dolgoztam majd művezető lettem. Első percétől kezdve a tüzezem volt a munkahelyem. Nagyon sok gondot jelentett, hogy eleinte csak a szűk környezetemet ismertem, s a gyár egész termelési rendszerét nem láttam át. Nem ismertem a különféle „csatornákat” sem, amelyek nélkül pedig nehéz megélni. Két műszakban dolgoztam csak akkor lettem egy műszakos amikor 1980-ban gazdasági mérnökre kezdtem járni. Segítségképpen áthelyeztek a programozóba. Ez a munkahely volt az, ahol már teljes rálátásom volt a gyárra. Két év után visszakerültem a túlkészregyártáshoz ahol jelenleg is mint főművezető dolgozom. Emlékszem, mikor idekerültem a gyárba, kaptam egy konzulens, aki különféle feladatokat adott. Ezek közül az ismerkedés ment a leggyorsabban. De kaptam olyan feladatokat is, amelyeket a gyárban „szakállás” problémaként emlegettek, s jó mosolyogtak rajtam, mikor hozzá akartam kezdeni a megoldáshoz. No, ez nem hatott éppen ösztönzően. Az emberekhez szerencsére nem volt semmi problémám.

Nagy József: „Mindenkit a maga helyére.”

— A készülőtechnológiára kerültem, azóta is ott vagyok.

Fotó: Kalmár István

— S az anyagmozgató?

— Nem jött be. Mehettem volna Nyíregyházára, a Felvonógyárba. Meg is néztem. Nem tetszett.

— Nem volt nehezebb így indulni?

— Igaz, hogy minden új volt, de úgy emlékszem két-három hónap elég volt az ismerkedésre. Folyamatosan kaptam a feladatokat és lassan egy-egy gyártmány gazdája lettem. Ma 33 éves vagyok, és úgy érzem, elfogadtak.

— Nem érzi, hogy többre lenne képes?

— Két-három éve olyannyira megnöttek a feladatok, hogy kielégít a munkám. A közérzetem is jobb lesz, mert egy hónap múlva, úgy néz ki, megoldódik a lakásgondunk. Jelenleg a svéd licence alapján készített Gettinge Rőzsterilizátor honosításán, vagyis műszaki előkészítésén dolgozom.

— Tehát elégedett?

— Nem azt nézi az ember, hogy bajok vannak — kerüli meg a kérdést — hanem azt, hogyan kell megoldani.

Bényei László amikor Kijevben végzett (kohómérnök) levélben megkeresett 10-11 vállalatot, hol tudnának neki is meg a feleségének is — akit kintől hozott — munkát adni. Levelére vála-

szokat alig-alig kapott, ezért mint a vándorlegény, elindult munkát keresni. A GÖCS kapuján például nem jutott túl. Mérnök felvétel nincs — mondták neki 1974-ben. A MEDICOR-ban volt.

— A műszertechnológiára kerültem. A kezdő fizetésem 2400 forint volt. Ma 5650 forintot keresek. A meglehetősen műszaki vezetőként dolgoztam, műszakoltam. Azt mondhatom, jó iskola volt. Ma is az a véleményem, hogy a fiatal mérnökök előbb menjenek az üzemekbe, a termelésbe dolgozni, mert csak úgy ér valamit a tudásuk, hogy gyakorlati alapokon nyugszik. Ma a gyárfejlesztési és bevezetési osztályon, mint technológiai csoportvezető három terület fejlesztésével foglalkozom.

— Nem sok?

— Egyáltalán. Igaz, talán ez az egyik olyan terület a gyárnak, ahol a munkát legjobban kihasználják. Bár az operatív napi problémák megmaradtak, s ez a munkaidő tekintélyes részét felemészt (a kutatástól veszi el!), nincs nagyobb gondom.

— Szóval semmi fájó pont?

— Ha jól belegondolunk, van — veszi vissza a szót Novák Gábor. A vállalat vezetői talán jobban bíznák a külső cégek szakembereiben, ha a termelési vagy megszervezéséről van szó...

— Jelenleg is — folytatja Bényei László — egy angol munkaszervező csoport dolgozik a gyárban, melynek tagjai a termelésirányítási rendszert szeretik egyszerűsíteni. Nekem az a véleményem, hogy mi, akik itt élünk és dolgozunk, ugyanezt meg tudtuk volna csinálni.

— Ez azonban csak a mi véleményünk — hangoztatja Tóth Ferenc, s még a lelkemre köti, írjam: ebben a témában az lehet a baj, hogy ők, tehát a fiatal műszakiak, akik tettekre széknek kellőképpen tájékozottak. Nem látják, hogy mi lesz az eredmény és lesz-e egyáltalán. S ha lesz, mikor?

— Erre már a legfiatalabb beszélgetőpartnerünk Nagy József is megszólal.

— Mindenki az a jó, ha olyan munkát végez, amihez ért, ami kielégíti. Az én példám, bár nem tipikus, azért érdekes. Gépezsmérnök vagyok, s a katonaság után mint üzemmérnök folytattam a munkát ebben a gyárban. A nullszériák bevezetése volt a feladatom. Százdarabos szeriák? Lehet, hogy fontos feladat volt, de gyorsan dolgoztam, s rengeteg időm maradt. Természetesen mindig kerestem magamnak valamilyen munkát. Talán örökmozgó természetemnek köszönhetőem, hogy tavaly megkértek a Gettinge gőzsterilizátorgyártás művezetői teendőinek ellátására. Öt év. Ennyire van szükség — ma már látom — hogy fokozatosan MEDICOR-gyártmányokkal válthassuk ki a svéd berendezést. Nem kis munka a meglévő hazai anyagok feltérképezése sem.

Munkája tehát mindegyik fiatalnak van. S a rájuk bízott feladat többnyire ki is elégíti őket. Ez jó. De bennük van az egészséges többlet akarás is. Ez még jobb. Erről szerettem volna még többet hallani, s ezért végeztem megkérdeztem tőlük: ha ők lennének a gyár igazgatói, mit tennének, mit változtatnának először? Ime a válaszok:

Tóth Ferenc: — olyan érdekeltégségi rendszert alakítanék ki, amely ösztönzőbben hat a fiatal műszakiakra. Olyan főnököket neveznék ki, akik nemcsak feladatokat adnak, hanem számon is kéri az eredményt, s ugyanakkor megfelelően díjazják is a sikeres munkát.

Bényei László: — úgy vettem észre, a termelésben rekedt mérnökök elkényelmesedtek, nem hajlandók elméleti problémákkal foglalkozni még a saját feladatkörükön belül sem. Tudják, az ő munkájuk ugyanis naponta mérhető, s az elvi osztályok dolgozóira ugyanez már nem mondható el. Ezt a problémát tennem a helyére.

Novák Gábor: — nagyon hiányoznak a technikusok a gyárakból. S míg őket nem tudjuk pótolni, nem tudjuk megoldani a termelési korszerű szerveztetését sem, s az érdekeltégségi rendszer megszervezéséről is csak beszélni lehet. Differenciálás a középpontban. Ez lenne az első feladatom.

Nagy József: — mindenkit a maga helyére.

— Csak ennyi?

— Csak? Ez lenne a legtöbb, amit tethetnék — neveti el magát a szemüveges fiatalember.

Építési napló LESZ-E MOZI A TÓCÓSKERTBEN?

Igen, szerintem lesz mozi a Tócsókertben. Ellentmondok ezzel Pakurár Miklósnak, a tócsókerti új iskola igazgatójának, de nem a szándékok különbözősége miatt. Hiszen ki az, aki a kulturálódásnak ezen legegyszerűbb, gépi változatát is megfosztaná a néhány év alatt felépülő hétézer lakás lakóit? Véleményünk a lehetőségeket illetően tér el. Míg ő egyetlen megoldást tart elképzelhetőnek (amely viszont a mai állapotok szerint nem lehet megoldás), én bízom az emberi leleményességben. A tenniakarásnak abban a fajtájában, amely persze soha nem válik kapkodássá, s nem úgy alkot újat, hogy közben rombolja a már megvalósítottat.

De itt az ideje, hogy világosabban beszéljünk.

1. Az építési napló előző „bejegyzése” épp egy hónapja látott napvilágot ezeken a hasábocon, s az ott leírt mondatok egyike-másika bizony ellenérzéseket, ingerültséget váltott ki néhány olvasóban. A legsúlyosabb ítélet: „egyoldalúan megrajzolt, s ezért hamis volt az újságban közreadott kép.”

Valóban egyoldalú volt, mert tudatosan vállaltuk a tervezők véleményének leírását. Van-e igazalmasabb, s építészetünk honi helyzetét jobban jellemző kérdés annál: a felében-harmadában felépült lakótelep hiszen tüközi-e az építész elképzeléseit — azokat a gondolatokat, amelyeket papírra vetve, rajzlapra vonalazva megismert, majd elfogadott számos értő testület, legvégül a város tanácsa.

Tudjuk, hogy a százszer elfogadott terv is megváltozhat; mire köböt, vasban, üvegben ölt testet a ház. Nem lehet kapni a kívánt anyagot; csak olcsóbbra jut pénz; a múltkor még elfogadott épület ma már túl drága... Számos okot sorolhatunk, s ezek többségére azt is mondhatjuk: objektívek.

Hozzá kell tennünk ehhez még egy gondolatot. Hogy nálunk a terv nem szentírás, azért az esetek túlnyomó többségében nem a beruházó, a Tócsókert esetében tehát nem a tanács a felelős. Hiszen a testület, s főként a szakapparátus csak közvetíti az országosan működő mechanizmusok hatásait. Fontosnak tartom ezt leírni, mert elhangzott a vád: az a bizonyos kép az előző fejezetben nemcsak hamis volt; de azt sugallta, hogy akik intézik az ügyeket, nem értenek a dolgukhoz.

Nem gondoljuk, hogy így van, s különösen nem tételezzük fel rosszishiszeműséget. Mindez persze nem változtat a tényeken, amelyek mellett nem kell mindig szó nélkül elmenni.

2. Lássuk végre a mozi ügyét, hiszen a vihar, mégiscsak ez váltotta ki. Az előzményekről röviden. Miután az Újkertben igen kedvező tapasztalatokkal működik a Delta mozi, felvetődött a gondolat: vajon nem lehetne-e hasonló építeni a lassan benépesülő Tócsókertbe is. Megszületett a javaslat: az iskola aulájának egy részét kell leválasztani, s az szolgálhatna filmszínházként.

A tervező (Arató András) vállalkozott is a módosításra, ám a kompromisszumok túlhaladták a számára elfogadható mértéket. Végül a KELETTERV hivatalosan is visszaadta a megbízást, mondván — nem oldható meg ésszerűen a feladat. Részletelés nélkül mondjunk még annyit: ha megépül a mozi, az iskola-épület (éppen az egységiséget adó részében) mind esztétikailag, mind funkcionálisan veszít értékéből. Az átalakítás anyagi következményeiről most nem beszélünk.

S ezen a ponton kell felidézni azt a beszélgetést, amelyet Pakurár Miklóson kívül Tóth Gáspár, a körzeti pártszervezet titkára és Papp János, a városi tanács művelődési ügyi osztályának munkatársa is jelen volt. Az igazgató gondolatai következnek.

— Itt egy bokorban lesz két 16 tanterme, iskola és két kétszáz személyes óvoda. Ehhez csatlakozik egy nagyon jó iskolai könyvtár, egy aula, egy nagy étterem és egy sportcsarnok. A könyvtár művelődési bázis lehet a gyerekek számára; az aula lehetőséget adhat alkalmanként kiállításokra, nagyobb rendezvényekre; az étterem is sokoldalúan kihasználható és a testmozgásra is lesz mód kisebbek és nagyobbak számára egyaránt. Minden megteszünk azért, hogy esetenként az iskola kaput nyissan a felnőttek számára is, teremtsem kulturálódási, művelődési lehetőséget. De arra nem vagyunk képesek, hogy ezt a feladatot teljesen magunkra vál-

laljuk. Tudni kell azt is, hogy belátható időn belül a lakótelepen pénz híján nem épülnek meg az alapfokú ellátást túllépő, eredetileg tervezett művelődési intézmények. Ebben a helyzetben szükségmegoldásokat kell keresni, ésszerű kompromisszumokra van szükség.

Kutyaszorítóban a tervező. Ha végrehajtja a módosítást, saját és a szakma értékrendje szerint követ el hibát. Ha ragaszkodik az eredeti elképzeléséhez — senki sem mossa le róla a bélyeget: miatta nincs mozi a Tócsókertben.

Bár senki nem kért a mosdatásra, én megpróbálkozom vele. Az első kérdés: a pénzühny sok éves jelenség, miért nem lehetett megoldást keresni idejében, amikor nem a már csaknem elkészült épületet kell átalakítani, hanem még a rajzsztal mellett lehet a változatokat végigpróbálni? A második kérdés: épül a Tócsókertben hamarosan egy újabb iskola, húsz tanteremmel, amelynek a tervei éppen csak elkészültek. Abba nem lehet beszorítani a mozi?

Papp János válaszol, tényszerűen és cáfolhatatlanul.

— Az új iskolánál kimerült a költségkeret, oda mozi építeni ezért nem lehet. Lehetne három tanterem rovására. De ez ellentmondana az érvényes szabályoknak, ezért ma senki nem vállalhatja a felelősséget.

Újabb kérdés: igazságosak vagyunk-e, ha egyetlen lehetőségnek tüntetjük fel a rossz (fogalmazzunk enyhébben: ideálisnak nem mondható) megoldást? Hiszen az alapokhoz is nyúlhatunk, s a kérdést átfogalmazhatjuk. Egy lakótelep születik hétézer lakással — 25-30 ezer ember lakóhelye, hajdúvárosnyi város a városban. Mennyit szán a nagyváros arra, hogy Tócsókert felnőtt és ifjú lakói művelődhessenek? Tudnunk kell ugyanis, hogy nem „lakótelepi keretből” kell gazdálkodni, (mint valamikor) hanem az egyes ágazatok döntik el, hogy a rájuk bízott pénzt hogyan, mire, és hol használják fel az egész városban belül. Magyarán: a művelődésre fordítható összegből mennyi jut a tócsókertiek művelődésére?

Semennyi. De hallgassuk újra Papp Jánost.

— A VI. ötéves tervben pénzügyi okok miatt nincs lehetőség közűmvelődési létesítmény építésére, sem a Tócsókertben, sem másutt.

A kérdés tehát nem kérdés: pénz nincs. Se mozi, se művelődési házra, se könyvtárra. Maradnak a szükségmegoldások: mozi az aulában, könyvtár egy meghagyott régi lakóházban. (Ez utóbbi elképzelés ugyancsak megkérdőjelezhető, sok szempontból, de ez már nem fér ebbe a cikkbe. Most csak annyit: 600 négyzetméteres könyvtár működik az Újkertben, s egyetlen szakember se állítja, hogy túlméretezett lenne. Egy lakóházban mekkora könyvtár létesíthető?)

Azt gondolom tehát, hogy a fő kérdés nem a munkáját feltő építész döntésével, hanem a vitát, ellenérvet már rég nem ismerő „nadrágszűjházassal” kapcsolatos. Ha nincs elegendő pénz a kultúrára, vegyük tudomásul, és számoljunk a következményekkel. De ne ítéljük el az építést éppen azért, mert az ugyan csak szűkös keretek között létrehozott, általa értékesnek vélt produkotumot (esztétikumot, iskolát), végző soron tehát a kultúra részét igyekszük védeni.

3. Végül térjünk vissza az első mondatához: szerintem lesz mozi a Tócsókertben. Tudom, hogy a tanács illetékesei, a tervezők és a tócsókertiek ugyanazt akarják: minél jobb életkörülményeket teremteni a lakótelepen. Miért éppen mozi ne születethetne közös akaratból?

Néhány változat máris eszembe jut, s leírom akkor is, ha kiderül róluk, hogy megvalósíthatatlanok. Hátha újabb, reális ötlet támad valamelyik nyomán.

Talán lehetne mozi építeni társadalmi munkában. Ehhez persze pénz is kell, de az ott élők munkája sok pénzt érhet. Másik javaslat: valamelyik épülő lakóház földszintjén nem lehetne-e kialakítani egy kis mozi? (Vállalva akár — a bizonyára segítőkész kivitelező közreműködésével — az egyedi betonelemek tervezését, gyártását is.) És végül: megpróbálkozhatnánk az illetékesek lakossági kötvény kibocsátásával. Biztosan összejövne a pénz (amit persze később vissza kell fizetni), hiszen ne feledjük: nemcsak a Tócsókertből, hanem a környék lakóiról is szó van — a legközelebbi mozi a Dimitrov utcán található.

Görömbölyi László

KÖZÖSSÉGI FALU

Megújulás Sápon

Sáp a bihari kis falvak sorába tartozik. Egy a sok közül. Berettyóújfaluba és Püspökföldre közeli fekszik, a megye lapályos, zombékos vidékén. Ezerésszáz ember lakja.

Termelőszövetkezete mindig gyöngeske volt, végül beolvadt a bihertordai közös gazdaságba, azóta megbízhatónak számít. De helybeliek talán kilencvenen dolgoznak benne. Kevesen élnek itt a földön. A felnőttek hetven százaléka másfelé jár kenyért keresni. Legtöbben a vasúthoz. Önálló tanács már nem működik. Így aztán a vezetők is elmentek, egy-egy, ha maradt.

Úgy híhtenék mindebből, hogy a falu csöndes vesztégre ítéltetett. Valamikor, a hetvenes években csaknem be is következett ez. Sáp azonban nem adta föl a harcot. Talpra állt, és szerény történelmének új korszakát kezdte el.

Erdemes fűrkészni ezeket a különös és tanulságos fordulatokat. Resztvevői, alakítói krónikásai közül Bakóczy Ilonával (párttitkár), Baluku Mihályval (nyugdíjas), David Zoltánnal (a közös tanács elnöke), Gyöngyösi Józseffel, Gyöngyösi Józseffel (nyugdíjasok), Hutkai Lászlóval (nepművelő), Hutkai Lászlóval (tanító), Kovács Gézával (a közös tanács itt lakó elnökhelyettese), Kortvélyesi Viktorral (nyugdíjas), Polgári Gyulával (hivatalság), Vasvári Mihályval (nyugdíjas) beszélgettünk múltiról és jelenről. Főleg persze a nekilendülés hajtóerőiről és forrásairól.

Egyöntű volt a tapasztalatuk a véleményük: a falu a közösségi összetartás formálta újjá.

Mert újjá kellett itt formálni mindent. Sáp évszázadok óta önálló falu volt. Kicsinyke, nem is gazdag, de önálló. Ezt a hagyományát és szokását szilárdult állapotot bolygatta meg a körzetesítés. Nevezetesen, hogy a közigazgatást, a termelőszövetkezetet, az ellátást másik településhez csatolták. Mint-ha megbénult volna az élet. Ráébredtek aztán, hogy a hivatali irányítást és szervezést maradjon a falu pótolhatja a benső, az emberi, a közösségi felelősség, irányítás és szervezés.

Pótolhatja? Szélesebb körben szabadtól föl jó gondolatokat, szándékokat, kezdeményező, vállaló és teremtő kedvet.

Most csak a közösség dolgaíról esszen szó. Onnan indult a megújulás.

2. Távlabbról kell kezdeni.

Sáp kis világát melyen meghatározta, hogy a jobbjelű szabadtól után sem jelentékeny földbirtok, sem nincstelen napszámosréteg nem alakult ki itt. Paraszti élet-ahogy egyenrangúak voltak. Ebben gyökerezett, hogy már 1870 tájt életre kellették az első gazdasági körök. Dalárdája is volt. Olvasókörre is. Később olvasó- és művelődési egyletté bővült, tagdíjjal, újságokkal, kávéval, népszínre.

művek előadásával, családi összejövetelekkel. Tavasztól őszig „gyepi bálakat” is rendeztek a fiataloknak, a falu szélén. Csoportosan jártak Berettyóújfaluba, az aranykalászos gazdaképző tanfolyamokra.

Közben megérlelődött a közösségi élet igénye, kerete, rendje. Elfogadottá vált, hogy rátermett, áldozatos embereket választottak vezetőkké.

Tovább is csak erre a folyamatra figyelmezzünk. Könnyű belátni, hogy az 1944–45-tel kezdődő évtizedekben igazán az volt a kérdés: ezek az öntevékeny paraszti, népi közösségek hol, miben, mennyire találkoznak a hivatali szervezettekkel. Volt idő, mikor kölcsönösen erősítették egymást. Volt idő, mikor a hivatali merevség és bizalmatlanság visszasszorította az erendendő közösséget. Természetesen változtak az emberek, a nemzedékek, a körülmények is.

Igazi, kemény próbára tette a közigazgatási és a gazdasági önállóság elvesztése Sápot. És mi történt? Bebizonyosodott, hogy az erendendő közösség akarata, igénye, ereje nem enyészett el. Övta és megövtá önmagát.

Nem volt hivatali, gazdasági szervezet. Nem volt számottevő munkahelyi közösség. Nem volt önálló közművelődési intézmény. Eltelt így két-három év, és 1975 körül hirtelen megéled-

Hutkai László és felesége játszóházi foglalkozást vezet (Fotó: Berki István)

tek a cselekvésre képtelennek látszó mozgalmak. Bennek és általuk tört felszínre az élő és erős közösség.

Sápon a Hazafias Népfrontot, a tanácsügyi csoportot, a Vöröskeresztet, az MHSZ-t valóságos társadalmi szükséglet teremtette újjá, és látta el megbízással. Ezek a mozgalmak így valóságos társadalmi öröket és tartalmakat fejeznek ki, irányítanak és szerveznek. No, igaz, nem külön. Csak a nevék más jószerint. Feladataik és embereik azonosak.

Igy együtt teljesítettek például 300 ezer forint értékű társadalmi munkát tavaly. Különben nem lett volna annyi járda, úttöltés, fásítás. De lett. Közelhatározásból, közérőből, közhaszonra.

3. Virtuskodás is hajtja ezt, mondják. Megmutatni, hogy magunk is megújunk valamivel.

De hát nemcsak az ételnek van jó íze Sápon. Székelyhídi Agoston

Ruhára, zsebpénzre

Nagyobb összeggel támogatják az állami gondozott gyermekeket

Csaknem kétszeresére emelték ez év januárjától az állami gondozottak önálló életkezdését támogatják a közoktatás szakmai programja keretében. Eddig 6 millió forint jutott évente erre, most újabb 5,5 millió forint áll a cél szolgálatára. Az arányos fiatalok útra bocsátását átlagosan 5–10 ezer forinttal segítik, de egyes esetekben a támogatás elérheti a 30 ezer forintot is, amelyet elsősorban tartós fogvasztási cikkekre, otthonteremtésre fordíthatnak. Erőteljes és állami gondozottak élet- és munkakörülményeit javító új rendelkezésekről tájékoztatták a Művelődési Minisztériumban az MTI munkatársai.

Ez év februárjától már átlagosan 25 százalékkal több zsebpénzt adtak az otthonokban élő gyermekeknek, az évente 7,2 millió forint többletet jelent részükre. A minisztérium irányelvei szerint a zsebpénzt személyenként differenciáltan — a tanulmányi eredmény, a szorgalom, a magatartás és a közösségben végzett folyamatos munka alapján — állapították meg úgy, hogy az segítse a gyermekek öntevékenységének fejlesztését, a pénzzel való helyes gazdálkodásra, a személyi tulajdon megbecsülésére ösztönözzön.

Még ez év második felében emelik az állami gondozott

gyermekek ruházatára fordítható keretet is. Ez mintegy 15 millió forint többletet jelent majd évente. A közeljövőben megjelenő jogszabály indokolása szerint erre azért volt szükség, hogy a csaknem 33 ezer állami gondozott gyermek ellátását így is közelítsék a családban élőkéhez, változatosabban öltözködhessenek, s ezzel is segítsék az életkezdés előtt állókat.

Rendelet van készülöben a nevelői jogviszony újraszabályozásáról. E viszony a tervezet szerint akkor is fenntartható, ha a gyermek átmenetileg nincs a nevelőszülőknél. Ez többek között azt jelenti, hogy ha az állami gondozott befejezi általános iskolai tanulmányait, és elkerül valamelyik közepes fokú oktatási intézmény köznevelőjébe, akkor is lehetőség van rá, hogy hétvégeken, a tanítási szünetekben és a vakációban visszatérjen nevelőszülőihez, s azok ilyenkor a gyermek ott-tartózkodásának idejére megkapják a hozzájárulást.

A közeljövőben megjelenő jogszabály lehetővé teszi, hogy a gyermek 18 éves koráig — ha kölcsönösen kívánják — fenntaradjon a nevelőszülői jogviszony 24 éves korig. A minisztérium illetékesei szerint ez biztonságot adhat az önálló életet kezdő fiataloknak, és a nevelőszülőknél sem kell el-

szakadni a már felnőtte

vált gyermektől. A tapasztalatok szerint az állami gondozottak nevelése, önálló életkezdése kedvezőbb a családi közösségekben. Ezért is változott meg az utóbbi években a gyermek- és ifjúságvédelem állami gondozásbaveteli gyakorlata az anyagilag hátrányos helyzetben levő családok esetében.

Tíz évvel ezelőtt alig pár száz gyermek után kaptak a szülők rendszeres nevelési segítyt — mert a fiatalok inkább kiemelték a számára hátrányos közösségből —, ma már 14 ezer család részesül ebben, a 95 millió forintot kap ezen a címen. Így nem emelkedik az állami gondozottak száma, és a gyermekek előnyösebb családi közösségekben nevelkedhetnek.

A VI. ötéves tervben a nevelői intézményhálózatot a gyermekek különböző nevelési és magatartási állapotától függően kívánják tagolni. A gondozásba vetett több hetes megfigyelés és vizsgálat után kerülnek majd a nekik legmegfelelőbb nevelési körülmények közé. Ennek a célja az, hogy a nevelhetőség szempontjából homogén gyermekközösségek alakuljanak ki, a fiatalok a gondozási idő alatt ne vándoroljanak otthonról otthonra, alakuljon ki náluk a kötődés a közösségekhez és a nevelőkhöz egyaránt.

Búslakodás vagy aktivitás?

Ha pusztán az egyéni búbanatokról akarnék írni, akkor feltétlenül pszichológiai fejtegetésbe bocsátkoznék. Magyarországon azonban nemcsak az egyéni hibája az, hogy az első kedvesen fuvallat hatására panaszkodni kezd, hogy belevájja magát a panaszba, hogy Arany János szavával élve, azt mondja magának: „Lássuk, uramisten, mire megyünk ketten.” Hajlamos van arra, amit nagyon sokszor és helyesen búsmagyarkodásnak hívtak.

S nem is arról akarok írni, mikor az egyéni „pecheket” egyszemélyes méretűre növelik. Vagy ha nem is kozmikusra, legalábbis nemzeti méretűre. Például azt, hogy éppen amikor tanulni tudtak volna, családi bajok akadályozták őket, átszűkítik a nemzetiség szerencsétlenségét, mely mindig éri a magyarságot, mindig éri a magyar embert, mert ilyen a magyar sors. Az ilyen átszűkítésnek szubjektív oldalát, tehát az elkeseredés minőségét bármennyire is megértem, mégis úgy vélem, sok alapja nincs. Még akkor sem, ha az ilyenfajta pályatorések okaként sokszor a Muhi pusztától Mohácson át a 48-as forradalom bukásáig az összes nemzeti szerencsétlenségeket felemlítik.

Amire én gondolok, az elsősorban az, hogy a nehézségeket, melyekkel nemcsak az egyéni életben, hanem a társadalmi életben is találkozunk, sokszor felhasználjuk arra: a panaszból panasz legyen, az elkeseredésből még mélyebb elkeseredés, és arra, hogy az elkeseredés indokává válhasson a tett hiányának. A búsmagyarkodás tudnivaló erre is hajlamosít. Emögött mindig az rejtezik, hogy sokan éreztek ugyan a társadalmi ellentmondásokat, hajlandók voltak elkeseredni miatta, sőt búslakodni is, csak éppen a megváltoztatás érdekében az ujjukat nem akarták mozdtítani. Az ilyen mély elkeseredések szívesleg nagyon jól hatnak, de társadalmilag legalább annyira károsak. Tetszetősek, mert mély érzésekről adnak számot, de elméleti és gyakorlati hasznuk pusztán a számgyenes negatív oldalán mérhető.

Rengeteg ilyen panaszra emlékszem. Akadt a panaszok között olyan is, mely felemlítette, hogy Magyarországon, „ebben a nyersanyagszegény országban” mihez sem lehet kezdeni. A másik panasz irigyelte például a jugoszlávokat vagy az olaszokat, sőt Ausztriát is, mert ezek az államok tengerpartjaik és hegyeik vonzása következtében olyan idegenforgalmi bevételre tesznek szert, amelyet mi, szegény magyarok Balatonunkkal megközelíteni sem tudunk. Hallottam már azt is, hogy sajnos, Magyarország nem változtatható igazi kertországgá, hiszen nem teremnek meg nálunk a déligyümölcsök, nincsen citrom meg füge, s a narancsligetek is legfeljebb csak a dogmatikus időszak elképzelésében voltak a Balaton északi partján.

Panaszkodni tehát lehet, s előfordulhatna az, hogy Magyarország is

annyi feketefőddel rendelkezne, mint amivel nem rendelkezik, olyan klímája volna, mint amilyen nincs, és olyan ásványi kincsekkel, rejtettségűekkel, mint amilyenek nincsenek, mint amiket nem rejtetnek. Igen ám, csak hogy mindez vágyálom, és alig hiszem, hogy az ilyen vágyálomtól elvakított emberek kétségbeesése, búsongása reális lenne. Mert Magyarországon azért mégiscsak vannak ásványi kincsek, a magyar mezőgazdaságnak mégiscsak van alapja: a magyar klíma és a magyar földek minősége, és ha megfelelő módon felkészülünk, még idegenforgalmat is tudunk teremteni.

Az irreális búsongás szembenáll az aktivitással. Egy német drámaíró, Franz Weedecking egyik gondolatát idézem: „Balszerencse mindenkit érhet. De csupán a nagyon intelligens ember képes valamit is hasznosítani belőle.” Nos, Weedecking mondása szerint önmagában is igaz, de különösképpen igaz a mai helyzetünkre. Mert valóban érték a magyar gazdaságot kedvezőtlen világpiaci és világpolitikai hatások is, de nem az a feladat, hogy búsongással vagy éppen búsmagyarkodással fogadjuk.

Napjainkban éppen arról van szó, hogy az állandóan változó világban, az állandóan változó helyzetben valamit hasznosítani próbáljunk a kedvezőtlenből. Igaz, nem emelkedik a nemzeti jóvávalam, és az életszínvonal; igaz, hogy bizonyos termékeink előállítását vagy meg kellett szüntetnünk, vagy mennyiségileg korlátoznunk kellett. Viszont igyekeztünk okosan eljárni. Az úgynevezett strukturális változás mint fogalom és mint gyakorlat éppen ezt jelenti. Új strukturális próbálunk teremteni a magyar iparban és részben a magyar mezőgazdaságban is.

Az új struktúra megteremtése semmiképpen nem zökkenőmentes, tehát sokak szerint újabb „búsongani valóhoz” vezet. Ennek ellenére az hiszem, hogy a struktúra átalakítása és modernizálása, az hogy azt termeljük, amire a jelen körülmények között is szükséglet mutatkozik, és azt megpróbáljuk magas minőségűen foglalkoztatni — annyit jelent, hogy tanulni igyekeztünk a különböző objektív balszerencséből.

Mert a régi közmondás szerint „más kárán tanul az okos”. De aki a saját kárán nem tanul, aki a saját balszerencsén nem okul, az semmiképpen nem nevezhető okosnak. Ezért azt hiszem, hogy a búsongás, a búsmagyarkodás, a melabú, a társadalmi neurozissal valóban negatív jelenségek, viszont tanulni saját balszerencsénkől csak akkor lehet, ha aktivitást tanúsítunk a gondolkodásban, a gyakorlatban, az iparban és a kereskedelemben is. A búsongás rögzíti a régi, rossz állapotot, az aktivitás változtat rajta. Az előbbi konzervatív az utóbbi haladó.

Hermann István

„Máris leszögezhető a világon” — Katalin és együttese óta. A tánckar renne sége elementáris — Formai és tartalmatózó ez a táncm értetődők ezek a csinálnak, az a ma és egyre nyomasz hogy szerkezeti elemekből alakít

A fenti néhány tás csak izelítő dossziét megtölt anyagból, amely a ház Táncgyűjtésé tovább már a fél bejárt produkciójá cák és kitérők cí fogadta, méltatta. ró kritikákat és szándékról valló olvasva hogy ne v kíváncsian az ötévi színpadra lépését hajdú-bihari turné állomásán, a pol Endre Művelődési ban. A nagyterem a fiatalság, a háro lyet zömmel közép zók, a József Att zium diákjai fojda. Ők kérték a m lom tanárunktól. Nagy Iréntől. A magyar és művé kaközösségében ú ták. ez jó lehet

Rossa—Györgyfalvi Péter felvétele)

hogy a gimnázis cal mint művészi egyáltalán nem tananyagban) m jenek. Annál is e tizenévesek folklór, a néptár átél valóság, h belüli hagyomány, tó — elsajátítá kás. Hát még ha is kiderül, hogy lépők néptáncor eleink mozgásár sát értik, hanem tás és a gondolk zését is keresik

Meglepetés a színpadon

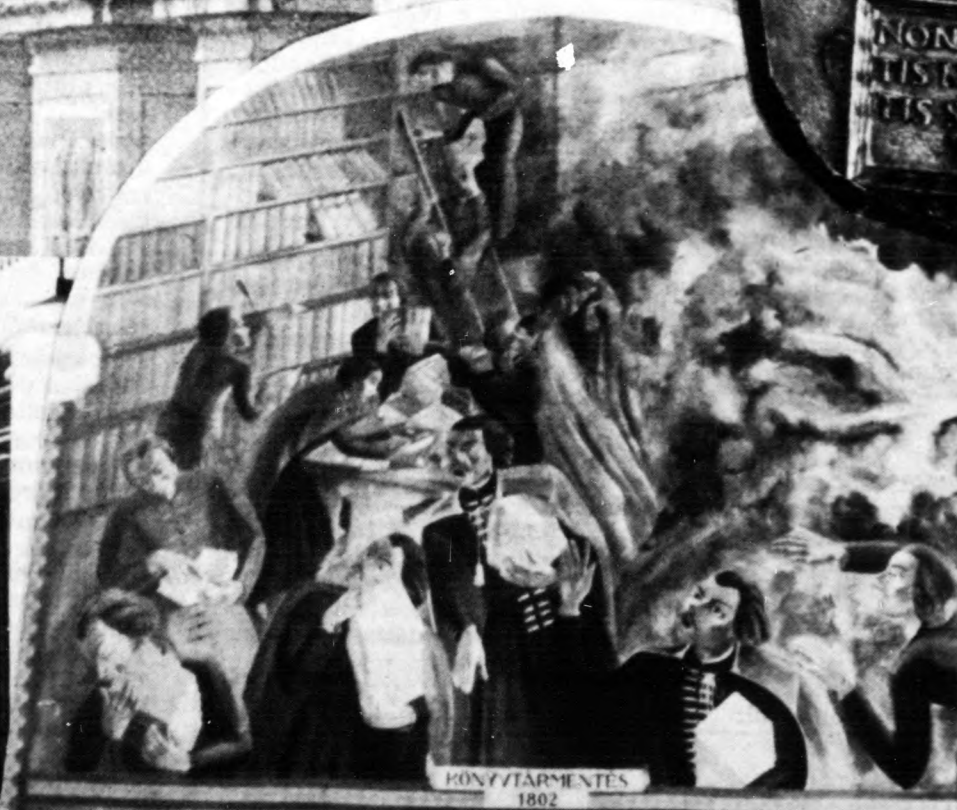
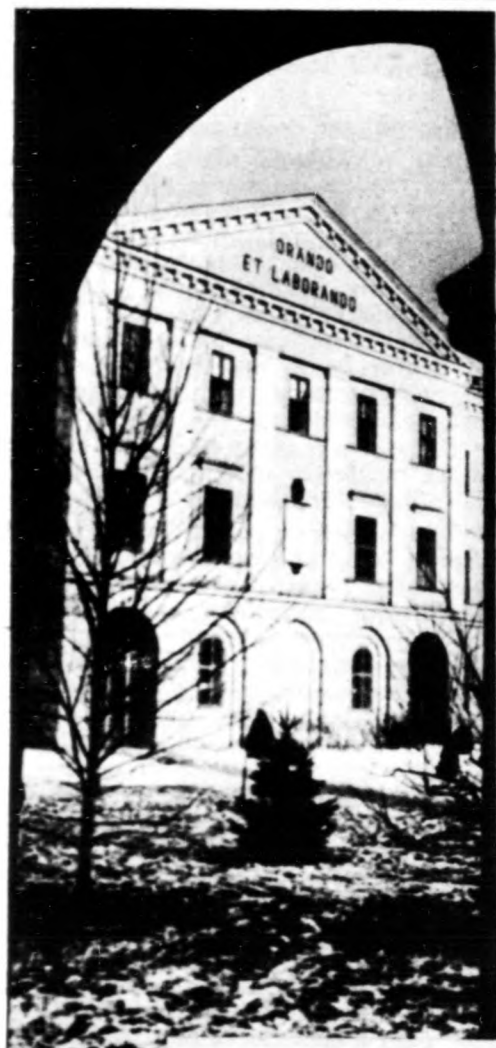
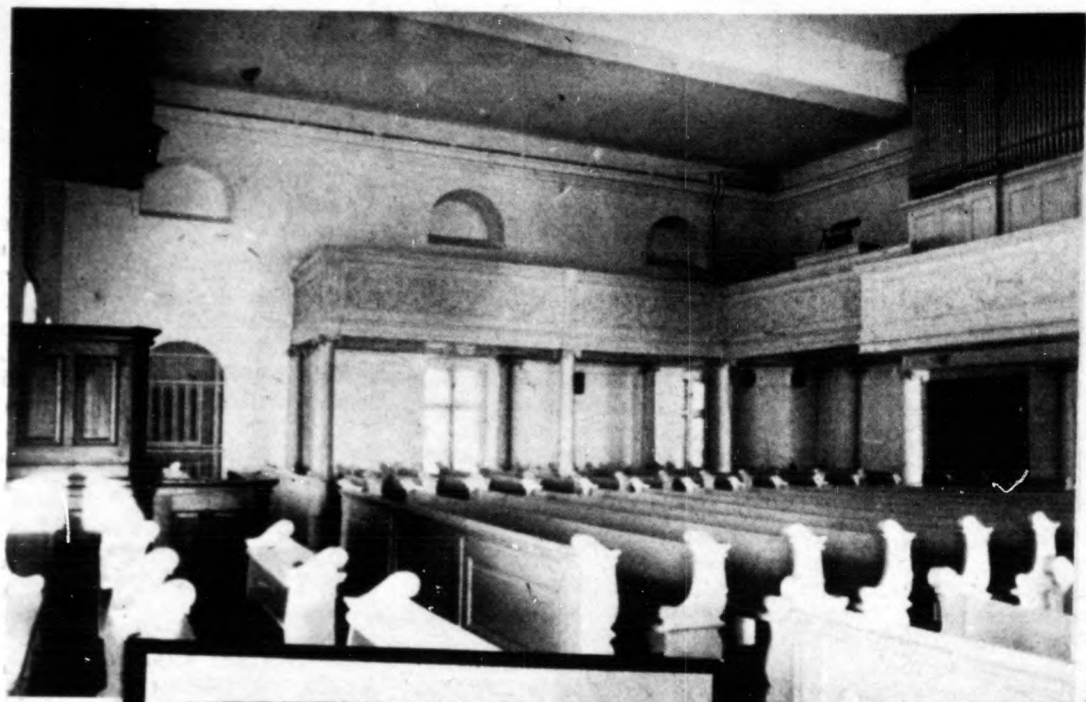
Elsőndesül kettényílik a fű spotlámpa fény ródfrizurás, filig jelenik meg. Ki la, hogy már K is elismeréssel n ben egyik koré A táncgyűjtés vezetője áll a hogy a közönsé ajánlja szokatlá jukat. Györgyfal Erkel- és SZO ográtus, „a lego rászéldítő és tó” — ahogy so társa, Jancsó M te. Hallgassuk: — Néptáncgy gyünk: sem a sem a modern nem használju és művészi mégis különböz ségnek már táneműsoroktól. néphagyomány

DEBRECENI
ŐREG KOLLÉGIUM

OLAH GÁBOR:

A kollégium

Ez a kollégium. Dobogva hajlik Alánk a megkopott lépcsők sora. Itt minden zugban zárt szellem morajlik, Lidérc-tűzet lobbant a múlt möhá. Ördögös Hatvani itt szállt csatára A butasággal. Császárt itt marasztal Szilágyi Sámuel. Karcerbe zárva Itt sínyli sok diák holt kincsed, asztal. Hatszáz torokból zeng: „Az erős isten...” Vaskalapod bájjal kacagja ki Arkádiában ringatózva resten A kicsapott diák: Csokonai... Arany sápadt arcán itt fénybe fáradt az önmagát sem értő néma bánat.

(KALMÁR ISTVÁN KÉPŐSSZEÁLLÍTÁSA)

Madarász Gyula akvarel-
lista, több mint húsz év óta
kiállító művész, a hajdú-
szörményi nemzetközi mű-
vésztelep állandó tagja. Szá-
mos kiállításon vett részt itt-
hon és külföldön, több díjat
nyert. Jelenleg a Debreceni
Tanítóképző Főiskola művé-
szeti tanszékének vezetője.

— **Hogy kezdődött, hogyan
indult művészi pályája?**

— Annak a környezetnek
a felidézésevel kell kezde-
nemem, ahonnan jöttem,
ahonnan származom. Zsákai
születésű vagyok, de Besse-
nyei falujában, Bakonszegen
nőttem fel, nagyapáméknál.
A legmélyebb paraszti réteg-
ből származom, de erről nem
szeretek beszélni, mert az
elmúlt évtizedekben sokan
visszaéltek vele. Ez a kör-
mény mindenesetre meghá-
tározta az életemet. Földünk
nem volt, apám hol cseléd-
kedett, hol pásztorokodott, s
fiatalon meghalt. Négy test-
vérből egyedül maradtam
életben. Jól tanultam, így
aztán eljutottam a berettyó-
újfalui gimnáziumba,
ahol hamarosan kitudt, hogy
jó irodalmi érzékem van.
Szerettem szavalni, részt vet-
tem a színjátszó kör munká-
jában, Borsányi tanár úr szí-
nést akart belőlem nevelni.
Egy évig NEKOSZ-tag volt-
tam, ez is maradandó élme-
nyem. Sokat tanultunk, mert
éreztek, hogy nagy művel-
tségbelemaradásaink van-
nak. Hogy festői adottságaim
lennének, arról nem tudtam.
Biológia és rajz szakra azért
jelentkeztem a főiskolára,
mert nagyon szerettem a biol-
ógiát. Minthogy rajzból is
megfeleltem, felvettek. A fő-
iskola azonban nehéz volt,
mert minden előképzettség
nélkül indultam, s nem is
tartoztam a legjobbak közé.
Nyaranta továbbra is dolgoz-
tam, megkerestem azt, amibe
belekerültem. Még
traktoros is voltam. A pa-
raszti életmódot mindeneset-
re nem csupán néztem, ha-
nem átéltem.

— **Mikor gondolt arra,
hogy művészi igénnyel képet
fessen?**

— Erre főiskolás éveim
alatt nem gondoltam, hiszen
a művészetet valami szent
és elérhetetlen dolognak tar-
tottam. Itt jegyzem meg,
hogy az első festett képet
életemben Berettyóújfaluban
láttam egy osztálytársamé-
nél egy tanítócsaládnál. A
festmény megkapott és na-
gyon elcsodálkozott. Ké-
sőbb, főiskolás koromban
ugyanígy elcsodálkozott az
első szovjet képzőművészeti
kiállítás az Ernst Múzeum-
ban, majd az első magyar
szocialista realista művek
kiállítása is. Ma már tudom
persze, hogy nem az volt a
művészet csúcsa, de mentse-
gemre legyen mondva, már
akkor is az időálló művek
tetszettek leginkább, például
Csók István munkái. Tény,
hogy főiskolás koromban
még nem fogalmazódott meg
bennem, hogy művész le-
gyek.

— **Emlékszik pontosan az
első munkájára? Az hogyan
született?**

— Igen! Berekbőszörmény-
be, Sárredtvariba kerültem
tanítani, majd Hajdúnánásra
mentem. Ott dobóztam rá,
hogy a rajztanárnak misszió-
ja van, a gyermek előtt pél-
dát kell mutatni. 1959-ben
mentem Nánásra, 1960-ban
gyermekrajz-szakkört alakít-
tottam, s így kerültem a to-
kaji művésztelepre, tovább-
képzés céljából. Tokajban ta-
lálkoztam igazi művészek-
kel. Az a közösség nagy ha-

tással volt rám, segítettek,
biztattak. Így történt, hogy
1961-ben önálló kiállítással
mutakozhattam be. Chiovní
Ferenc és Imre István
zsűrizte munkáimat, majd
Imre István gratulált. Ehhez
tudni kell, hogy ő az akva-
rell tanára a főiskolán. Két
évvél később Debrecenben is
bemutakozhattam, a mű-
vészklubban volt a kiállítá-
som. Akkoriban Debrecen-
ben pezsgett a képzőművé-
szeti közélet, a megye és a
város sok pályázatot hirde-
tett, az őszi tárlatra bekerül-
ni rangot jelentett. Egy gra-
fikai pályázaton második dí-
jat nyertem, s noha tudtam,
hogy kezdő vagyok, még na-
gyon sokat kell tanulnom, de
azért a sikerélmények vittek
előre.

— **Grafikai díjat nyert?
Mióta készült akvarelleket?**

— Az első pillanattól
kezdve akvarellista vagyok,
csak ezt némelykor a grafi-
kai műfaj közé sorolják. Az
akvarell nem kíván műter-
met, egy akármilyen kis he-
lyiségen is lehet csinálni.

— **Csak ez a választás ma-
gyarázata?**

— Legfőképpen ez. Biztos
vagyok benne, hogy ha mű-
termi körülményeim jobb-
bba volna, megpróbálkoz-
tam volna az olajjal is. Igaz,
együttal szerencsémnek is
tartom, hogy egyetlen mű-
fajnál kötöttem ki. Huszon-
valahány év alatt rájöttem
sok olyan technikai fogásra,
amire az ember egy-egy ki-
ruccanás alkalmával nem
jöhet rá. Az akvarellt úgy
ötvözöm a gvassal, hogy ki-
használom az akvarell fris-
seségét, a gvas pedig alkal-
mas arra, hogy változato-
sabb, erőteljesebb felületeket
alakítson ki az ember.

— **Munkáinak téma-
színvilága csakugyan jelleg-
zetes, mindenki másétól kü-
lönböző. Ezt mióta mon-
dhatja el?**

— Sohasem szegődtem
senki nyomába, jóllehet ter-
mészetesen voltak mestere-
im. Am ha észlelni kezdtem,
hogy munkáim hasonlítani
kezdenek valakiére, mást
kezdem csinálni. Legna-
gyobb példaképeim Van
Gogh és Gauguin, az ő exp-
resszivitásuk, dekoratívita-
suk és erőteljes kifejezés-

módjuk nagy hatással volt
rám.

— **Úgy vélt, hogy témá-
nak egyetlen adekvát kife-
zési formája az akvarell?**

— Nem gondolom, sőt biz-
tos vagyok benne, hogy pél-
dával olajjal is ki lehetne fe-
jezni emlékeimet, gondol-
ataimat. Talán feltűnik, hogy
mostanában nincsenek figu-
rák a képeimen. Valamikor
rajzoltam embereket, szeke-
reket, portrékat kevésbé. Van-
nak festők, akik különös ér-
deklődéssel kutadják az arc-
mögötti lélekrezdüléseket. Ez
nagyon szép vállalkozás, én
azonban azt vallom, hogy ha
valaki kiválaszt egy terüle-
tet, egy műfajt, azt vigye vé-
gig, abban próbálja megvaló-
sítani magát legjobb képés-
ségei szerint. A sokoldalú
festők teljesítménye rendsze-
rint változatos színvonalú.
Így gondolkodom, s ezért
foglalkozom mindig sorozat-
okkal. Kurucz D. István
mondta egy alkalommal,
hogy már több mint húsz éve
festi a Hortobágyot, de a
pusztának még mindig van-
nak titkai. Újabb én is a
Hortobágyot festem. Érdekes,
hogy néhány gyönyörű film
döbentett rá a pusztára egy-
néhány különleges hangula-
tára. Nem törekedtem arra,
hogy a naturalista látványt
fesse, a hortobágyi embe-
rek mégis nemegyszer meg-
kérdezték, hogy ez a kép
nem ez vagy az a táj akar
lenni?

— **Rendszeresen dolgozik,
vagy szakaszosan egy-egy
nagyobb feladatra készül?**

— Rendszeresen dolgozom
akkor is, ha nem festek.
Gondolatban ugyanis sokat
készülök a konkrét munká-
ra. Sőt olykor színhangula-
tokkal álmodok, vagy egész
kompozíciókat képelek el.
Ilyenkor alig várom, hogy
megfesshessem őket. Nem
mindennap dolgozó festő va-
gyok, de ha lehet, egy képet
egy ülésre befejezek. Ha ki-
állításra készülök, bezárko-
zom, vállalom az aszketiz-
must is, és egymás után fes-
tem a képeket. Túlságosan
termékeny azonban nem va-
gyok.

— **Mit jelent az Ön szá-
mára a tanítás?**

— A tanítás is hivatásom,
így tehát kettős életet élek,

egyiket sem tudom feladni.
A főiskolán a közösség,
amelyben élek, azt vallja; ha
egyszer vállaltuk a művésze-
ti nevelést, akkor azt szemé-
lyes teljesítményünkkel is
hitelesítsük. Ezért is rendez-
zük itt a kis házi kiállítás-
okat. Hol tanári, hol hallgatói
munkákat láthat a főiskola
hallgatósága vagy a külső
érdeklődő.

— **On hogy ítéli meg a te-
rületi szervezet által irányí-
tott képzőművészeti közélet-
tet?**

— Nem akarom megkerül-
ni a kérdést, de valamit sze-
retnék helyesbíteni. Jelenleg
Debrecenben képzőművészeti
közéletről nem beszélhetünk.
Közélet csak a hatvanas,
hetvenes években volt, ami-
kor még napirenden voltak
a rangos események, a szín-
vonalas őszi tárlatok, a mű-
teremtőmozgások, a konkrét
képelemzések. Akkor olyan
volt a művészek magánélete
is, hogy nem zárkóztak el a
másiktól. Volt segítség, élt a
kritikai szellem. De ez saj-
nos, rövid ideig tartott. El-
vesztettük a fórumainkat,
márpedig fórumok nélkül
nincs közélet. Hogy érzem
magam? Mint a többi kollé-
ga. A szakmai magányosság
veszélye éppen nem fenye-
get, de ezt főiskolai kollégá-
imnak köszönhetem és nem
a területi szervezetnek.

— **Köszönöm a beszélge-
tést.**

Bakó Endre

MADARÁSZ GYULA: VIZES FÖLDEK

ANNUS JÓZSEF:

KITÉRŐ

Az öreg most is görnyedten áll az eldo-
bált villamosjegyek, félig szívott cigaretták
között, botját azonban hetykén a karján
hintáztatja, nem támaszkodik rá. Mert ő
megmutatja! De meg ám! Ne féltse őt Idu-
ka, mint a gyereket. A múltkor is hogy ká-
rált: meg ne próbáld, verd ki a fejedből!
Jaj, istenem, bánom, hogy említettem egy-
általán. Megvagyok én már anélkül, ha-
gyd a csudába. Tudod, hány éves vagy, vén
számár! Nyolcvanhat múltál, öregem...

— **Ó nekivágott mégis. Pontosan a terv
szerint: egy pihenővel a villamosig, ott
ügyes helyezkedés a járdaszegeten, hogy
közel kerüljön az ajtóhoz, aztán a bot, a
kapaszkodás, már fönt is vagyunk! A meg-
állótól számolni kell persze, no meg ügyel-
ni, nehogy a kitérőt is belevegye. A tér-
sarkán kell leszállni, szemben a patikával.
Onnan egy szuszra elcsoszoghat a szökőkú-
tig, a kényelmes fehér padon kinyújtóz-
tathatja a lábát, aztán fűrgén át a Petőfi
utcán, befordul a második sarkon, s úgy-
szólván helyben is van. A járda fölé ma-
gasodó otromba bádoglepon olvashatja:
„Jól jár az órája — Ha Feiber az órása!”**

Itt a villamos! Most vigyázzunk, úgy ni!
No, még egy kicsit, már jó is. Ráadásul épp
az ajtó mellett várja egy üres hely. Hiá-
ba, ma szerencsés napja van. Nem volt lá-
togatás, délelőtt mégis beszökött Iduka-
hoz. Egy nővér észrevette ugyan, de nem
szólt. Iduka örült nagyon, a színe is visz-
szajött, könnyedén ült föl az ágyban.

— **Zoli bácsi! Nahát! Jónapot, Zoli bá-
csi! Tán csak meg tetszik ismerni? Vagy
nem?**

Nádudvari Nagy János versei

Hiába zeng

Hiába zeng a legszebb zene, hogyha
süket füleket ostromol a hang.
Kondulhat akár százmázsás harang:
a süket fül azt soha fel nem fogja.

Aki meg teljes vakon született,
hogy mi a szín, nem tudja meg, soha.
S híheti: minden látó ostoba,
ha gyönyörködik a színes rét felett.

S lehet, nem érti meg a látót soha:
azt se, hogy milyen az alkony mosolya
az ég alján, ha fények haldokolnak.

És a süket se érti meg a hallót,
semmi zenét és semmiféle hangot;
a madarak önéki nem dalolnak...

A tél birkózása

Sándor napján bömböl a szél.
Úgy látszik, nem múlt el a tél
végelegesen, még itt lapul
a kertek alján és vadul
védekezik. Sőt támad is!
Hőfelhőt hoz meg havat is.
Kibomló rügyet lefagyaszt:
meghátráltatja a tavaszt.
Pedig a föld pirulna már,
és szikkadna pocolya, sár
a néma dűlőutakon.

S a napos domboldalakon
mint milliárdnyi pici tű,
igyekezik nap felé a fű;
és a pacsirta néha már
dalt próbálni magasba száll...

ÉRTS

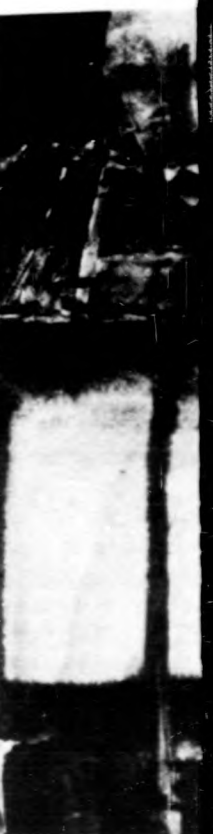
FIAM

Ugy tetszik, igen,
megszólítanak engem.
Általános hasznom
— talán többször,
családi körben, ta-
zalomból, mester a
Meglett férfiak
fásán is, ahogyan
szerkenti: „Meghal-
dott Jankóm... H
iparkodj Meggyóg
Talán csodálkoz-
szólítja, hiszen —
Márpedig Arany
ja meg leányát, a
zörget odakint:

... nézz
Valami

Ha már Arany
tást a másfél évsz
Utbaigazítónk ny
szócikk foglalkoz
jaival. Ezek: fiú,
ifjú, sőt a férfi, a

Mindezek a szá-
alapalak, a fi finn
A képzett alak
ralom adata: Jéz
„Ó, én édes urado
„Ó, én édes uracs
zó ugyanaz, mint
suk először. Mári
kódexünkben egy
függelék megzo
az állatok mindk
ségen is, ma is r
rokont jelent, a
nemcsak férfiak,
kakast jelent, s
akkor már nem
megszólításon
Használjuk hát
nyos formát leán
szólítására!

MADARÁSZ GYULA

— **Jajistenem,
jon, hogy ne in
Remegve igaz
bottal, közben h
felé kiált, neho**

— **Ez a Taká
kor lent megt
elcsattog a sz
fecségett. Soha
Idukához. Szer
kor is? Pár év
egy, no, illetve
bár soha ne iss
fönnmaradtam
végiggondolni,
ha megint nem
mondom! Meg
maga az apjátó
ta... No, ez a
finomabban is
rem, adja vissz
tisztességes m
végeztünk, én**

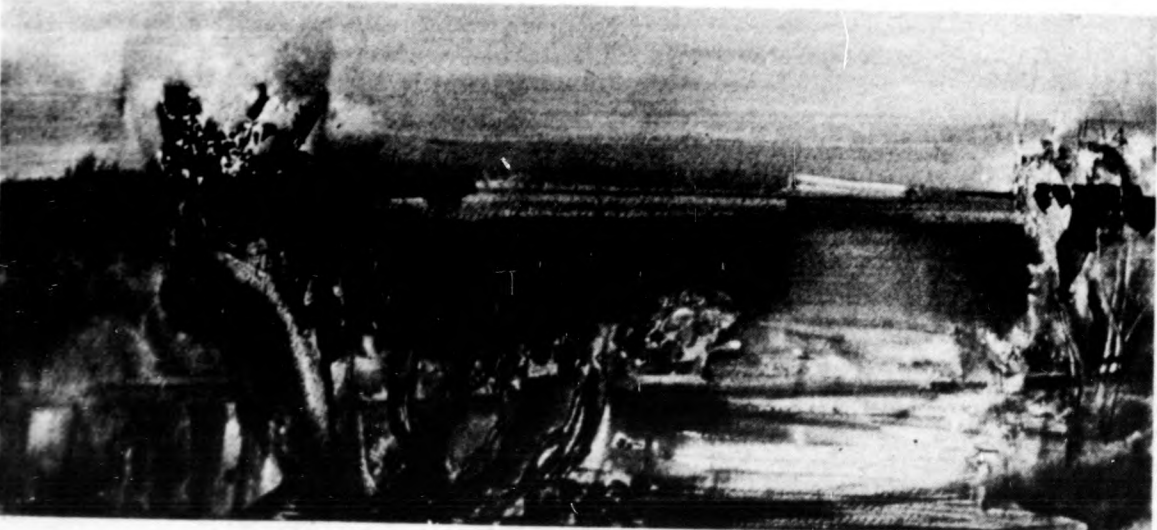
— **Igy, igen, ró
dom biztos, a
szemérelt a na
tünk...**

— **Jó társasá
dumál...**

— **Két suhanc
tek.**

— **Impertine
gerlik! — talá
lyet aztán han
későn. A két
kon, mire ő m
a szót megism
A padon átve
— **Fájber ú
jára jártam...
a hosszú pult
Igy! Nem d
csak éppen...
hangot kell jó
— **Parancso
végen üldögel******

MADARÁSZ GYULA: FÁK

ÉRTSÜNK SZÓT!

FIAM

Ugy tetszik, igencsak feledékenyek lettünk a címűl irt megszólításnak egy sajátos alkalmazása dolgában. — Altalános használatát mindenki ismeri. Szülők naponta — talán többször is — szólítják „fiamnak” fiúgyermeküket családi körben, tanárok fiútanítványait szeretetteljes bizalomból, mester a növendékét barátsággal. Meglett férfiak is szólítják egymást *fiamnak*. Sokszor tréfásan is, ahogyan Petőfi Aranyt, amikor levélírára emígy szerkenti: „Megtáltál-e? vagy, a kezdetet görcs bántja, imádkozt Jankom... Hogyha... görcs bánt, menj a patikába s iparkodj Meggyógyulni, *fiam*.”

Talán csodálkozunk némelyek, ha férj a feleségét *fiamnak* szólítja, hiszen — gondolják — a *fiú* nem vonatkozhat nőre. Márpedig Arany János a Családi kör apájával így szólította meg leányát, amikor a meghitt estebéd közben valaki zörgött odakint:

...nézz ki, *fiam* Sára:
Valami szegény kér helyet éjszakára.
Ha már Arany Jánosra hivatkozunk, vessünk egy pillantást a másfél évszázadon túli időre is, a régiség adattárába! Utbaigazítónk nyelvünk történeti-etimológiai szótára. Több szócikk foglalkozik a kérdéskörünkbe tartozó szócsalád tagjaival. Ezek: *fiu, fiók, fióka, fickó, fiatal, fiatal, fiatal, ifjú, ifjú, sőt a férfi, atyafi, baromfi, rókafi* stb. is.

Mind ezek a szavak kapcsolatban állnak egymással. Az alapalak, a *fi* finnugor örökségünk.

A képzett alakok közül nevezetes az Ómagyar Mária siralom adata: Jézus anyja keresztre feszített fiát így siratja: „O, én édes uradom, egyen így *fiadom*” (mai megfelelőiben: „O, én édes uraszkám, egyetlenegy fiacszkám”). Itt a -d képző ugyanaz, mint az *Árpád*-d-je. Az alapalakot is itt olvassuk először. Mária így kiált föl: *én fiam!* 1527-ben egyik kódexünkben egyszerűen feltűnik a *fiam* alak mint *nemtől független megszólítás*. És ha arra gondolunk, hogy a *fióka* az állatok mindkét nemű kicsinyét jelenti; az *atyafi* a régi-ségben is, ma is nemcsak férfi rokont, hanem általában vérokot jelent, a -fi, -ffy utótagú családnevek tulajdonosi nemcsak férfiak, hanem nők is lehetnek, a *baromfi* nemcsak kakast jelent, s végül a *fiatal*, az *iatia* nőre is vonatkozhat, akkor már nem csodálkozhatunk a *fiam*-nak nőket illető megszólításon.

Használjuk hát bátran ezt a gazdag hangulatú, hagyományos formát leányaink és asszonyaink kedves-bizalmas megszólítására!

Szende Aladár

Kiterebélyesedik a fa

Kodály Zoltán énekpedagógiai munkássága

Kodály Zoltán énekpedagógiai munkásságát így értékelte Bartók Béla: „Kodály a legjobb magyar zeneszerző pedagógusunk”. Kodály sok írást, beszédet és zeneművet szentelt a nevelésnek. Pedagógiai munkássága korszakalakító jelentőségű.

Eljövetele a magyar énekpedagógiában történelmi szükségszerűség volt. Akkor jött, amikor az ínség e téren a legnagyobb volt, amikor az európai hatás már szinte foltogatóan vette körül a magyar zenekultúrát. 1934-ben a Budapesti Hírlapnak adott nyilatkozatában így szól erről: „Tátonyó szakadéké támadt a maroknyi elit és a nemzet többsége közt zeneileg is. Ugy látszott: Magyarország és kultúra sohasem találkozhatnak. Minden tendenciát egyetlen szóban foglalható össze: nevelés.”

Akkoriban főleg Pest elnémetesedő zenéje zaklatta fel az ifjú Kodály lelkét. De a helyzetkép ilyen kilátástalansága sem aggasztotta a reménytelenséggel. Tudta, érezte, hogy ebből is van kiút, mégpedig a legnemesebb formában, a néppel való találkozásban, művészetének felkutatásában. Ez a felismerés indíthatta el annak idején a falu felé, ahol az egységes magyar kultúrát vélte a zenében is megtalálni. Így írt erről 1925-ben: „... a magyar zeneéletet...

...át meg át kellene itatni a dal sajátosságaira rávaló népzenevel. Ez a gondolat vezetett, mikor 20 éve megkezdtem népzene gyűjtő utpedagógusunk”. Kodály sok írást, beszédet és zeneművet szentelt a nevelésnek. Pedagógiai munkássága korszakalakító jelentőségű.

Természetesen Kodály nem akar megállni a pentatóniánál, sem a népdalnál. Felépített pedagógiájában elvezeti az ifjúságot a rokon, a szomszédos és más népek zenei anyagához, ezek nyomán a zene művelészet klasszikus értékeihez is.

Milyen nézeti voltak az ének tanításáról? Az ének tantárgyat akarta elsősorban az őt megillető helyre juttatni. Hirdette, hogy az ének nemcsak önmagában hat a gyermekre, hanem a többi tantárgyra is jótékony hatással. A heti két órában alkalmazott énekkort is elvezethet a zenei írás-olvasáshoz.

A szolmizálást, a lapról való éneklést elsősorban alapvetésnek tartja a zene művelészet megismeréséhez. Meggyőződéssel vallja, hogy a relatív szolmizáció birtokában gyorsan el lehet jutni a kotta olvasásához. A tiszta éneklés kritériumait boncolgatva megállapította, hogy a relatív szolmizáció ilyen tekintetben is sokat segíthet.

Zenei nevelésünk egységes rendszerét úgy akarta felépíteni, hogy a legkisebektől a legnagyobbakig érintse ifjúságunkat, sőt a felnőtt társadalmat is. Az óvoda zenei neveléséről elég sok cikket írt: „Az óvoda a legújabb időkig kívül maradt az iskolák zenei megújulásán, pedig óriási lehetőségei vannak. Egy gyermek évente 20-30 dalt is megtanul, ez három év alatt kevés híján 100 dallamot jelent. Száz jól megválasztott dal életre szóló kincs lehet.”

Az általános iskolai énektanítás terén is igen értékes munkát fejtett ki. Az Iskolai Énekkönyvtémény nagyszerű összeállítását mellett gyermekeknek szóló zeneirodalmat is teremtett.

A középiskolai zeneoktatás elhanyagolt problémáit számtalanszor hangoztatta. Harcolt az ének tantárgynak a középiskola minden formájában történő bevezetéséért. Cikkekkel, előadásokkal, énekpedagógiai útbaigazításokkal, alkalmas művekkel segítette a középiskolai zenei nevelést.

Az egyetemi és főiskolai ifjúság zenei nevelésével ugyan írásaiiban keveset foglalkozott, de az egyetemi énekkarok munkájának figyelemmel kíséréseivel, az egyetemi ifjúság előtt tartott előadásaival e téren is értékes munkát fejtett ki. Harcolt a túlerő ellen. Ennek énektanításon belüli módjait is felvázolta.

Sok helyen említette, és meggyőződéssel hangoztatta, hogy a hangszeres zene tanítását meg kell előznie az éneklésnek. A többszólamúságra nevelésben is van jó néhány módszertani útmutatása.

Az első tizenöt év

Szinte kész módszert adott az Énekeljünk tisztán című füzetében a többszólamúság gyakorlására. Rendkívül szorgalmazta a tiszta éneklést: „A tiszta intonáció nem főleg pedagógiai, mint sokan vélik, hanem az egyéni fülközörlésen túl a karhangzás teltségére és szépségére is kihat. Csak tisztán éneklő karnak van igazi színe és fénye.”

Mélyesen hitt a nevelésben, nagyfokú pedagógiai optimizmus lakozott benne. „A tiszta lelkesedés, a naiv ösztön... minden egészséges gyermekben megvan. Néhány évi technikai előkészítés után a gyermek abszolút művészi mértékkel mérhető eredményt érhet el. 15 éven alul mindenki tehetségesebb, mint azon felül: csak a kivételes géniuszok fejlődnek mindig tovább. Kár elszalasztani ezt a tehetséges kort.”

Pedagógiája magában hordozta az egyéniség tiszteletét. Mint tanár hagyta önállóan dolgozni a növendéket. Tanítványai rajongásig szerették, pedig egyáltalán nem tartozott az engedékeny, elnéző pedagógusok közé. Bírálatra és dicséretre szűkszavú volt. Az elismerést nem szórta bőkezűen s különösen nem érdemtelenül.

Kodály elsősorban az éneklésben, az éneklésben, a mindenki által hozzáférhető eszközben látta a zenei tömegnevelés megvalósításának lehetőségeit. Ezért elsősorban énekre írta pedagógiai jellegű és célzatú műveit. A segédanyagok számát rendszeresen és folyamatosan gyarapította nagy-

szertű zeneszerzői és pedagógiai adottságainak egyesítésével: Énekeljünk tisztán, Szó-mi füzetek, 333 olvasógyakorlat, Ötfokú zene füzetek, a négykötetes Bicinia Hungarica, 55 többszólamú énekkönyvet, Tricinia füzetek, az általános iskolai tanítványok és egyéb pedagógiai művek ékesen bizonyítják, hogy Kodály nemcsak szavakkal, de tettekkel, alkotásokkal is szolgált a magyar zenei köznevelés ügyét.

Kodály énekpedagógiai munkássága hatalmas életmű, hatalmas alkotás! Jelentősége túlnőtt hazánk határain, és szinte az egész világot bejárta. Énektanítási metodikája nemzetközi értékű, az egész emberiség kincsé. Módszerét bármely nép alkalmazni tudja, ha az oktatási anyag tartalmába a sajátos nemzeti muzsikáját belelepti, és figyelemmel van a gyermek életkori sajátosságára, fejlődésére. Ezt a zenei nevelést vették észre a világ legjobb zenepedagógusai, amikor a továbbfejlesztés lehetőségét kereste Kodály pedagógiai munkásságához, módszeréhez jutottak el.

Kodály zenepedagógiai fáradozása és harca nem volt hiábavaló. Ma már a tanítványok és követők száza, ezrei és tízezei segítik gondolatát megvalósítását. Kiterebélyesedik a fa, a magyar zenei műveltség fája, amelyről ő mondta, hogy olyan magasra fog nőni koronája, amilyen mélyen a gyökere az éltető talajba, a népzenebe fúródik és kapaszkodik.

Szathmári Károly

MADARASZ GYULA: FEHER FALAK

— Jajistenem! Állítsa már meg... Szóljon, hogy ne induljon, várjon!

Remegve igazgatja a lábát, hadonászik a bottal, közben hol a Takácsné, hol a vezető felé kiált, nehogy elinduljon a kocsi.

— Ez a Takácsné... — motyogja, amikor lent megtámaszkodik, s háta mögött elcsattog a szerelvény. — Mindig ennyit fecsegett. Soha nem szerettem, ha átjött Idukához. Szerencse, hogy elköltöztek. Mikor is? Pár éve, de tán régebben. Mind-egy, no. Illetve nagyon is nem mindegy: bár soha ne ismertem volna. Most majd fennmaradtam miatta. És azt se érkeztem végiggondolni, mit mondom a Fájbernek, ha megint nem készül el az óra. Mert megmondom! Meg én! Talán így: Fájber úr, maga az apjától csak a hazudozást tanulta... No, ez azért erős egy kicsit. Talán finomabban is lehetne: rendben van kérem, adja vissza az órá, majd keresek egy tisztességes mestert... Vagy: Fájber úr, végeztünk, én önnél most jártam utoljára!

— Jó társasága van az öregnek: magával dumál... Két suhanc engedett utat neki. Röhögtek.

— Impertinens! Taknyos, jampec... gígerlik! — találta meg végre a szót, amelyet aztán hangosan utánuk vágott. Bizony, későn. A két kamasz rég befordult a sarkon, mire ő megállt, megtámaszkodott, és a szót megismételhette volna.

A padon átvette a leckét:

— Fájber úr, végeztünk! En önnél utoljára jártam... És pontunk! Esetleg még a hosszú pultra is ráütök a tenyeremmel. Így! Nem durván, nehogy kárt tegyek, csak éppen... De ez talán fölösleges is. A hangot kell jól eltalálni. A hangot!

— Parancsol? — kérdezte a pad másik végén üldögélő szemüveges úr.

— Semmi, semmi... — kapta oda a fejét, majd ruganyosan fölállt, a bottal irányba fordította magát és elindult.

Az ormótlon reklámtábla fényben fűdött. A delutáni nap átflektorozott a szemközti ház tetején, csillogott a szomszédos áruház kirakata, de Feiber úr fekete üveg cégtáblája is. Ablakában ott ingott hangtalan a nagy álló óra, alatta a gravírozott tábla: PONTOS IDŐ.

Megállt az ajtó előtt.

— Fájber úr, amennyiben... — Ijedten gombolta be a kopott felöltő legfelső gombját, kalapját is megigazította. — Persze, ha mégis elkészült, úgy természetesen... A gorombaság különben sem volt kenyerem soha. És akkor holnap a látogatásra már vihetem... Jól elmagyarázom majd, hogy vigyázzon rá. Ha elszündit napközben, no meg éjszakára is. Legjobb azt betenni a neszeszerbe, vagy mégis inkább a karján hagyni...

Keze a kilincs felé nyúl. Nem találja.

— A kilincs? Merről is? Ez nem is az az ajtó... Ez egy rács. Vastrács. És nincs rajta semmi kilincs... És mit mond az a fekete betűs tábla ott az üveg mögött: ZARVA... Hiszen éppen ez az: ha kifizeti, akkor miért nem enged be? Hiszen a „zarva” azt jelenti, hogy... Vagy a „nyitva” jelenti... Már nem is tudom, ez a Fájber teljesen összezavarja az embert... Fájber úr, végeztünk... En önnél utoljára...

Előbb csak egyik kezével markolt a rácsba, majd hirtelen odakapott a másikkal is. A bot pattogva bukfencezett a lépcsőről a járdára. Az öregember rákucskolt a vastrács két apró téglalapjára, teste rángatózni kezdett, mintha a hideg vasból erős áram futna izmaiba. Térdre ereszkedett. Karjai hihetetlenül megnyúltak, ujjai azonban görcsösen tovább markolták a pálcákat.

Szemben vele, odabent az üveg mögött némán lengte a pontos időt a nagy óra sétálója. Fönt, az otromba reklámbádogon pillanatra megállt, majd surrogva felröppent egy balkáni gerle.

Út más népek zenéjéhez

Vallotta: egy nép zenei nevelésének alapanyaga csak az a kultúra lehet, amelyet maga a nép formált. Csizolt évszázadokon, évezredekken át saját lelki struktúrájának megfelelően. Nagy pedagógiai felismerése között ez volt az egyik legnagyobb: a népdalt tenni meg zenei nevelésünk alapjának! A nép-

MADARASZ GYULA: HORTOBÁGY V.

PALISNA GYERMEK

1846-ban egy igen érdekes becsület-sértési perben hozott döntést a Szent-imrei községi elöljáróság és a Nemes Hadnagy szék, amint ezt a Hajdú-Bihar megyei Levéltár IV. A. 6/d. 192. cs., Bihar vármegyei Polgári perek 4726. Fasc. CCLV. számú, 1846-1848-ig tartó peres irataiból megismerhetjük.

„Szent Imrei Nemes Ifjabb Kotsis András előterjesztette, hogy a szomszédságában lakozó Borbély Istvánval már a múlt esztendőben is sok bajkoskodási levén, ezen asszony az olta sem szűnt meg ötöt mind magát, mind feleségét és gyermekeit sok sértegető s kissebítő nyelveskedéseivel sértegetni, háborgatni. Nevezetesen a közelebbi napokban nevezett Borbély Istvánval fiával együtt a kapujába állván, a Kotsis András fijának, ki az iskolából ment hazafelé több iskolás gyermek társával együtt ezt kiabálta: „te palisna gyermek, te fattyú nemes — de még ezzel meg nem elégedtek, hanem a többi iskolás gyermeket is arra készítette nagy szóval, hogy ezentúl a Kotsis András fiját palisna gyermeknek tsüfolják, sőt Borbélyné a maga iskolás leányát is rákérte arra, hogy a leányok között ezen gyalázatos nevet közönségesse tegyék, és azt a Kotsis András fiját mintegy örökösösen reá ruházzák”.

Tény, hogy mindkét iskola tanuló hangos szóval „palisna kölyök”-nek csúfolták Kotsis András fiát, amint erről mind a leány, mind a fiú iskolák tanítói bizonyosságot is tettek. Sőt a Borbély Istvánval fia még „kutya dudás”-nak is csúfolta Kotsis Andrist, amikor az iskolából hazafelé tartott.

Természetesen nem véletlenül történt, hogy a palisna kölyök és fattyú nemes jelzőt ragasztotta a gyerekekkel a kis Kotsis fiúra, hanem amint a peres iratokból is kiderül, Borbélyné a gyermek apja iránti tehetetlen haragjában tetette ezt velük. A vádló apát, Kotsis Andrást sem a véletlen készítette becsületének bíróság útján történő védelmére, mivel, amint ez a tanúvallomásokból kitűnik, nyomos oka volt erre. Szomszédok lévén Borbélynéval, s amikor még jóban voltak, disznóóját a kerítés vonalába építhette. Majd Borbélyné férjének kérésére csak távolabb kellett tenni a kerítéstől az újonnan felepitett faalkotmányt, a disznóólat. Később elköltözött onnan Kotsis András, s új lakása mellett vitt el a patak, ahova az asszonyok mosni jártak. Egy alkalommal az ott szapuló Borbélyné Kotsis András elzavarta, hogy háza tövében ne lármazzon. De hogy a lényegyet lássuk, mondja el Kotsis András saját szavaival mi is történt:

„A midőn szomszédságban laktam, egy sértés ólamat az ő udvara határján belül tettem, ezt helytelenül állítja... mivel tulajdon magával Borbély Istvánval tettem volt előbbi helyére, és abból közöttünk legkisebb szóváltás, vagy kedvetlenség sem keletkezett; hanem midőn azt nyilatkozta, hogy ő a sértés ő háza mögött gyeptű szeretne fenni, annál fogva óhajtaná, hogy a sértéstől valamivel arrébb tevődne, hogy attól a gyeptű alkalmasan megfontolhassa... A sértésőlat odább tettem, de még ezen túl is ideig állott közöttünk a szomszédságos egység, noha több ízben igen nehezen tűrhettem el, hogy a midőn Borbélyné hol pálinka, hol egyéb holmik költsönzése végett, szinte minden nap a mi házukhoz járogatott... e mellett hol alattomban, hol nyilván magamat, vagy családom valamelyik tagját székelepedéshez hasonló, s még édes anyjától öröklött zabolátlan nyelveskedésével sértegetni meg nem szűnt... Feleségemnek mondtam a bizonyos, hogy Borbélynének soha többé ne adjon semmit, hadt távozzon a házamtól, oda ne járjon, maradjon magának, több ízbe kértem, hogy menjen el békével, utóbb is azzal távozott, hogy kivirágzik az ajtófelem, mikor ő többé házuk küszöbén belép, én mind ezekre... csak annyit mondtam: — nem bánom, ha soha nem jön is, még azt jobban szeretem. Ez Borbélynének újabb mezőt nyitott ellenem... feleségemet súllyos kurvának, hosszú kurvának, vékony nyakú holobán (halovány?) kurvának kiabálta, — később, midőn már a mostani házamba laktam, meglátván én egyszer, hogy Borbélyné az udvarom végibe lévő mosóhelyre hozta ruháit kimosni, nem állhattam meg, hogy ötöt pirongatva, de minden sértés nélkül el ne tiltsam, mire ő akkor szemtől szembe sem tartózkodott engemet „palisna és fattyú nemes” nevekkel csúfosan illetni.”

Elővették a kalendáriumot

Borbélyné a Kotsis András születésével kapcsolatosan állított tanúkkal kívánja igazoltatni, mivel állítása szerint Kotsis György kétkedett fiának tőle való származásáról. Szalontai lakos Csizmadia Katalin 54 éves református vallású a következőket vallja: „Jól esmértém néhai Kotsis Györgyöt, mert az Édes Apámnak szomszédságába lakott, és azzal komaságot is tartott. Mikor

Kotsis András megszületett, akkor én már felserdült leány voltam, s jól emlékszem, hogy öreg Kotsis György az ő apja által jött hozzánk s az édesapámnak aggodalmason panaszkodta, hogy nagyon hamar hazajött a gyermek a házássága után, elővették a kalendáriumot számították benne a napokat, és úgy találták, hogy nem telt a tíz hónap az össze kelés után, és annál fogva az öreg ember nyilván ki jelentette, hogy azon gyermeket nem esméri magának. De az édes apám kivált pedig az édes Anyám szüntelen vigasztalták, hogy azon ne aggodjon, abból lármát ne csináljon, látja édes komám uram! így mondta az édesanyám, a kalendárium szerint 12 hónapból áll az esztendő, de hétszámra, vagy is négy hetet számítva, egy év 13 hónapból áll, igaz, hogy a gyermek előbb jött haza a 40 hetnél, de nemely gyermek előbb hazajön, előbb megéri, mint a másik, — és erre az öreg Kotsis György nagyot sóhajta tsak ezt mondta: „No lám már hogy tsak el kell ezt nekem fogadni, mert ez éppen olyan, mint a kótló alatt a palisna, mely előbb ki szokott pattanni, mint a többi tojás — annál fogva éppen maga az öreg Kotsis György ragasztotta ezen palisna nevet a fijára, és ő utána azt mások a faluba széltire úgy hívták; — az én szegény édes anyám, mint szókimondó asszony, sokszor mondta a gyermeknek tréfásan, mikor anya ölébe kapott; „no te palisna gyermek! és az annya azt tsak mosolyogta”.

„Rágalom vágyból származik”

Más tanúk, mint Kotsis Jánosné, Nemes Mihályné és Kotsis András az előbbieket erősítik, hogy az öreg Kotsis György sokat búsult Andrást fia születésekor, kétkedett, még a helybeli tiszteletes úrhoz is elment, s felszámította, hogy hány hétre jött haza a gyermek? „S midőn megtudta, hogy nem töltötte be a negyven hetet, felette búsult, nyughatatlankodott, és tiszteletes úr azzal vigasztalta, hogy azért ne búsuljon, mert úgymond nemely asszonynál előbb megéri a gyermek mint a másiknál. — És midőn az öreg hazajött Tiszteletes úrtól, sóhajtozva beszélt, hogy „már látom úgy mond tsak el kell ezt fogadnom, mert ez éppen olyan mint a palisna, mely előbb szokott ki pattanni mint a többi tojás”. Az öreg sokat háborúskodott e miatt a feleségével s több ízben haza akarta küldeni Hodosra, s arról panaszkodott, hogy „bizony úgymond én egy hónapig sem hálтам eleinte véle”. A gyerek „Hodosról hozódott, Jéd András nevű molnártól való, akivel az asszony övegy korába hirbe volt, s annál fogva az öreg asszony a gyermeket több ízben mások előtt nyilván Jéd Andrásnak is nevezgette”. Így hát maga Kotsis György ragasztotta fiára a „palisna kölyök” nevet és azután mások is úgy nevezték.

Kotsis András e tanúvallomásokra hivatkozva mondja el véleményét. „Iparkodik Borbélyné nemely Tanú által azt bizonyítani, hogy a palisna név én rám még születésekor ragadt volna; — ez az igaz volt is, — miután ez, és az ezzel össze ragasztott fattyú nemes neveket az én magam s családom romlását, s nemesi kiváltságunk elvesztését okvetlen következteti — Borbélyné a becsületének büntetése alól föl nem mentheti mert ha más ezt valaha reám ruházta volna is, azzal a Borbélyné rossz tette, büntetést érdemlő sértés lenni meg nem szűnik, annál kevésbé pedig, hogy Borbélyné sőt tanú állítása is helytelen, és csupa rágalom vágyból származik.”

A bíróság helyt adott Kotsis András felperesnek és Szt.Imrei Borbély Istvánval, mint aki fiát palisna és fattyú nemeseknek mondta, nem bizonyítható állítással, vagyis születése törvényességét kétségbe hozta, és csupán a palisna mende-mondának lett híresztelője, „mint felperes születésének törvényességét kétségbe hozó becsületlenök ítéltetvén tulajdon életdíjába 20 Pengő forintokra Törvény értelmébe a Felperes, és Bíróság között megosztandókba elmarasztalják”.

Ma úgy neveznek, hogy kakukkfőka, vagyis más fészében kikelt tojásból származott ivadék. Egy érdekes, ma már alig használt kifejezéssel találkozunk itt, bár a palozsna, ami feltehetően azonos értelmű, a néprajzi irodalomban sok helyen záptojás is jelent. Szatmárban, Rozsály községben egy záptojás, vagyis palozsnát tettek a tojó tyúk fészékébe, hogy hamarabb tojjon, de palozsnát raktak az új kótló alá is, hogy a kótlást el ne hagyja, amíg egy kótlóaljja tojás összegyűlik.

Mindenesetre ebből már látszik, de az említett per tanúvallomásaiból is kitűnik, hogy idegen tojás hasonlattal van dolgunk, s az elnevezés „Palisna gyermek”, vagy „palisna kölyök” = fattyú nemes, az idegen apától származást jelzi, amit egyébként — mint jelen esetben is volt — még jó feleség esetében is nehéz elviselni, illetőleg megbocsátani.

Béres András

Az állategészségügy szolgálatában

Beszélgetés Dr. Nagy Gáborral, a Phylaxia igazgatójával

Nemzetközileg is elismertek az állattenyésztésben az utóbbi évtizedben elért eredményeink, amelyek aligha születtek volna meg az állategészségügy sikeres erőfeszítése nélkül. Magyarország az elmúlt tíz évben gyakorlatilag mentes volt például a nagy károkat okozó állatjárványokról, s ez a szigorú állategészségügy-rendszertől, illetve a magas színvonalú tudományos kutatásnak, és az igényeket kielégítő mennyiségű és választékú oltóanyag-, illetve gyógyszerellátásnak köszönhető. A magyar állattenyésztés, egészségügyet a Phylaxia Oltóanyagtermelő Vállalat látja el 70 éve a nevének megfelelően oltóanyagokkal, azonkívül diagnosztikumokkal, gyógyszerekkel, fermentációs úton előállított különböző biológiai hatóanyagokkal. A vállalat tudományos kutatóközpont is. Igazgatóját, dr. Nagy Gábert kérdeztük:

— Milyen feladatokat ad az állattenyésztés fejlődése az állategészségügy szakembereinek?

— A, hetvenes években megkoskodtak a korszerű, gazdaságos tenyésztési elvek alapján létesült szakosított állattartó telepek, az úgynevezett tej-, tojás-, baromfi- és sertéshús-gyárak és termelési rendszerek. Emellett növekedett a háztáji állattenyésztés jelentősége a közeljövőben. Az iparszerű tartási és tenyésztési technológiákba mind több immunizálási eljárást építettek be, s az ezzel kapcsolatban hozták az intézett kérdéseket nekünk kellett megválaszolni a megfelelő szerek előállításával, gyártásával. Halaszhatatlan feladatot adott az is, hogy ez idő tájt több olyan vírusos betegséget diagnosztizáltak hazánkban, amelyek korábban ismeretlenek voltak. Ezek a vírusok jobbra import állatszállományokkal kerültek be az országba, és rövid időn belül nagy gazdasági kárt okozhattak volna.

— Esetleges járványokra gondol?

— Azokra is, bár kártételük általában nem az állatok elhullásában, s nem is elsősorban klinikai tünetekkel járó betegségeket jelentenek, hanem hozamcsökkenésben okoz jelentős gazdasági károkat. E mikroorganizmusok ellen jó néhány oltóanyagot sikerült kikísérleteznünk és forgalomba hoznunk. Ezzel párhuzamosan jelentős változások következtek be a különböző oltóanyagok gyártásában, és számos külső tényező biztosítása. Az elkövetkező évek milyen igényt támasztanak ebből a szempontból az állategészségügy szemében?

— Az állatok egészségi állapotának megőrzésében az iparszerű tartási körülmények elterjedése új szemléletet hozott. Ezenkívül az állatgyógyászatban az állományok egészségének, amely mentes bármilyen értelemben megfogható betegség tüneteitől, és a töltővel fejlődést, gyarapodást genetikai adottságainak megfelelően teljesíti. Marpeddig ezt a magasfokú eredményességet a látványos karoktat okozó betegségek kórokat számtalan kisebb-nagyobb környezeti hiba, takarmányozási rendellenesség gátohatja, ronthatja. Ezeknek a hibaforrásoknak a feltárása, megelőzése és megszüntetése további széles körű tudományos kutatást kíván. A specifikus védekezés körébe tartozó vakcinák, szérumok mellett nagy jelentőségűek azok a gyógyszerkészítmények, amelyek a tömegesen tartott állatok csoportos gyógykezelését teszik lehetővé. Hatékony készítmények ismertek a többi között a sertésdizentéria, a borjak emésztőszervi betegségei, a bendő anyagcsere zavarái ellen, gazdag a vitamin-nyomelem tartalmú szerek, s az antibiotikumok családja is. Újabb medicán megalkotása például nutratív és diétetikai enzimek, a mezőgazdasági üzemek számára rendkívül fontos rágcsáló- és rovarirtó szerek, valamint más elősködők ellen ható készítmények kifejlesztése és üzemi előállításra a célunk.

— Hogyan foglathatna röviden össze kísérleti és kutató tevékenységüket?

— Törekszünk az új felismerések gyakorlati hasznosítására. Például a Phylaxia nem is tehetne mást, mint hogy felkészült szakembereit révén újabb és újabb készítményeket állít elő, s azt eladja. Ebből élünk. Saját, praktikus érdekünk az is, hogy együttműködjünk a tudományos központokkal. Az oltóanyagok és a gyógyszerkészítmények alkalmazott kutatásában és fejlesztésében szoros a kapcsolatunk az Állatorvostudományi Egyetemmel, az MTA Állatorvostudományi Kutató Intézetével, az Országos Állategészségügyi Intézettel, az Állatgyógyászati Oltóanyagellenőrző Intézetrel, a megyei állategészségügyi állomásokkal és számos külföldi intézménnyel.

— A sikeres állattenyésztésnek és -tartásnak ismert alapfeltétele a különböző betegségek gyógyszeres kezelése, és számos külső tényező biztosítása. Az elkövetkező évek milyen igényt támasztanak ebből a szempontból az állategészségügy szemében?

Röviden az idej üdültekről, szabályokról: Harmincz erre kijelölt üdülőkben a főszezonon kívül a szülő vagy a nagyszülő a még nem iskolás korú gyermekekkel együtt üdülhetnek. A gyermekek 2 éves kortól vihetők. Ilyenkor a főszezon családok beutalásával ellentétben — ahol kötelező a gyermekekkel való érkezés — ez csak lehetőséget jelent. Epp azért a vegyes családok üdüléséhez külön gyermekjegy is forgalomba került, amely a szülő beutalójegyével együtt érvényes. Továbbra is változatlan, hogy az egyéni beutalók csak egyetlen felnőtt üdülésére jogosítanak és több ágyas elhelyezést biztosítanak. Sokan szeretnék egyágyas szobába kerülni. Kérésüket jelzik az üdülők az „Értesítés” lapon. Csak alig öt-száz ilyen szobával rendelkeznek a SZOT-üdülők, amelyek többnyire nem az új, hanem a régi, komfort nélküli épületekben találhatók. Így az egyedüli elhelyezés csak igen ritkán oldható meg. A házaspári beutaló mindig két személy részére érvényes, de a kétágyas elhelyezés csak házaspárok vagy élettársak üdülésekor biztosítható. Esetenként előfordul, hogy a házaspári jegyet nem házastársak kapják. Azonos nemű személyek esetén ez lehetséges. Ha külön neműek kapnának házaspári jegyet, ez elhelyezési problémát okozna az üdülőben, mivel a beutalók a szobák férőhelyei alapján készültek. Egy apróságként tünő egyszerűsítés üdülőbe érkezéskor csökkent a szobaelosztás előtti várakozási időt. A személyi adatokat tartalmazó úgynevezett szállodai bejelentőlapot idén már minden vendég a beutalóval együtt megkapta. Így az nem a helyszínen, hanem előre is kitölthető. Változás történt a nyári és az iskolás gyermekjegyek, valamint a szakmunkástanuló-beutalók színében. A gyermekbeutalók egységesen lilák, csak a szövegéből tűnik ki, hogy lányok vagy fiúk számára érvényesek. A gyermekbeutalóhoz hasonlóan a szakmunkástanuló-jegyek is egységesek; kék színűek. A nemekénti megkülönböztető színjelzés elhagyása nem jelenthet problémát, ha a szöveget is figyeljük.

Bányai János

Hallottam

Ernst mind a ké...
— Hogyan tört...
vos...
— Eppen a na...
telefon. És ahelye...
forró vasalót tartó...
— Es hogyan é...
— Mert hát tele...

Egy falusi kocsi...
márostól:
— Mondja, ezt...
— Miért?
— Mert olyan...
szívósan küzdött...
gát!

Aki ok nélkül...
hogy vidám legye...

— Aki előre...
kollégájának...
— Oh, nem is...
barátom már é...
kuglizik, és még...

— Megmutatta...
lyeket, és tudod...
növesztő szert!

Zipfelmosert...
Mielőtt Zipfel...
ni kocsi vezető...
bankjegyet nyor...
— Mondja ké...
nyugodva —, ma...

Huber fél-alá...
— Ez az örül...
met!
A főnök meg...
— Ha beteg...

— Köhögés el...
— Többféle t...
óhaj?
— A vevő haboz...
— Tudja mit...
önnék, hogy a m...

— Önnek né...
a foglalkozásuk...
— Szóval hát...
tudja, hogy kés...
fiam önkéntes...
most lett bank...
kába szökött!

Feled

— Hivatott...
elvtárs...? —
némi várakozá...
lenni, a fiatal...
után óvatosan...
mögött az ajtó...

— A, maga...
tot? föl az el...
tábol. — Ül...
végül ezzel a...
és örömhirt f...
magával.

A fiatalomb...
törölte a szem...
háromszor od...
altat a szék...
rom cigarettá...
sen felállt.

— Ha zava...
elvtárs, inkább...
időpontban j...
gám! Már...
aláírom, és m...
űjságot. Így...
szó, hogy a t...
értekezleten...
anyagi megbe...
nyosságaira h...
tés figyelmét.

— I... ige...
nem úgy gon...
szik tudni, é...
len természet...
érzek, rögtön...

— Ne...
Megvizsgált...
tudja, hogy a...
kosnom kell...
letről a m...
hogy egyszer...
leten is fel...
mert szép...
ritonom van...
megsem b...
Magam vizsg...
a saját beo...
zetéről van...
ifjú barátó...

Hallottuk valahol

Ernst mind a két fülét megégette.
 — Hogyan történhetett? — kérdezte csodálkozva az orvos.
 — Eppen a nadrágomat vasaltam, amikor megszólalt a telefon. És ahelyett, hogy a hallgató után nyúltam volna, a forró vasalót tartottam a fülémhez.
 — És hogyan égette meg a másik fülét is?
 — Mert hát telefonálnom kellett az orvosi ügyeletre is!

...
 Egy falusi kocsmában az egyik vendég megkérdi a kocsmárosztól:
 — Mondja, ezt a tyúkot fájó szívvvel vágta le, ugye?
 — Miért?
 — Mert olyan az íze, mintha maga sok éven keresztül szívrohamban küzdött volna önmagával, míg végül rászánta magát!

...
 Akik ok nélkül tud nevetni, annak minden oka megvan rá, hogy vidám legyen.

...
 — Akik előre akar jutni — mondja Steiger úr az egyik kollégájának —, annak kapcsolatokat kell szereznie.
 — Oh, nem is tudom — vélekedik a kolléga —, az egyik barátom már évek óta a lottótársaság igazgatójával együtt kuglizik, és még egyetlenegyszer sem nyert a lottón!

...
 — Megmutattam a férjemnek a bundámon a kikapott helyeket, és tudod, mit ajándékozott nekem karácsonyra? Hajnovesztó szert!

...
 Zipfelmosert, aki bivalyerős ember, elgázolta egy kis autó. Mielőtt Zipfelmoser cifra káromkodásra fakadhatna, a mi-ni kocsi vezetője kimászik az autóból, és egy 100 frankos bankjegyet nyom az elképedt Zipfelmoser kezébe.
 — Mondja kérem — kérdi Zipfelmoser, már teljesen megnyugodva —, maga gyakran jár errefelé?

...
 Huber fél-alá rohangál az irodában, és hangosan nyög:
 — Ez az örült fogfájás! A végén még elvesztem az eszemet!
 A főnök megjegyzi:
 — Ha beteg, menjen haza. De ne dicsekedjen!

...
 — Köhögés elleni szert szeretnék.
 — Többféle van — mondja a gyógyszerész —, melyet óhajt?
 A vendő habozik.
 — Tudja mit — mondja azután —, egy kicsit előköhögők önnek, hogy a megfelelő szert adhassa!

...
 — Önnek négy fia van, Brenner úr — tulajdonképpen mi a foglalkozásuk?
 — Szóval hát Max, a legkisebb még iskolás. De már most is tudja, hogy később egy bankban lesz gyakornok. A második fiam onkéntes gyakornok a bankban, a harmadik éppen most lett bankpénztáros, és a legidősebb már Dél-Amerikába szökött!

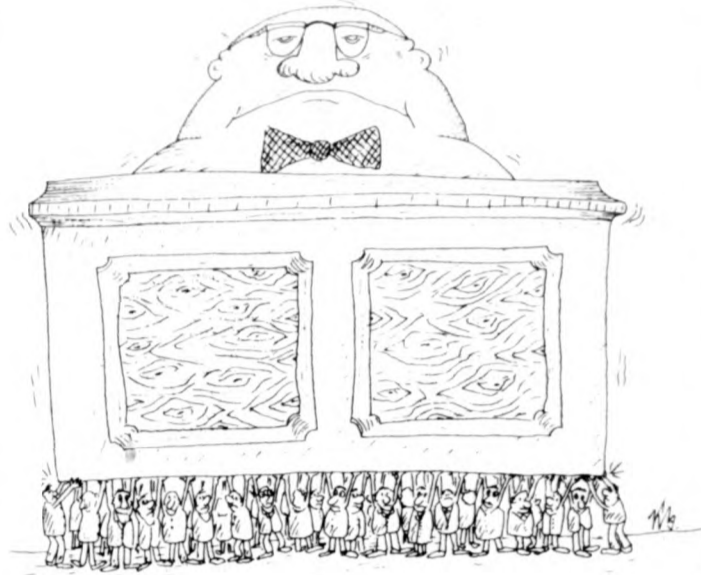
HANSGEORG STENDEL:

A kérdések kérdése

Történetünk kisvároskájában három orvos praktizál: a fogorvos, a fülörvos meg a körzeti orvos; akik közül a legutóbbinak az ég világon semmi köze sincs mondan-dónkhoz, mivel annak rendje s módja szerint épp az imént nyitotta ki rendelője ajtaját, s szolt ki rajta:
 — Kérem a következőt...
 Nem így a fogorvos. S nem így a fülörvos sem.
 A fogorvosnak fáj a füle, félbe is szakítja a rendelést, kifüggeszt egy kartonlapot az ajtajára („Rögtön jö-vők!”), s elmegy a fülörvoshoz.
 A fülörvosnak fáj a foga, félbeszakítja a rendelést, ki-függeszt egy kartonlapot az ajtajára („Rögtön jö-vők!”), s elmegy a fogorvoshoz.
 A fogorvos a fülörvosi, a fülörvos a fogorvosi váróban ücsörög, elvégre fogorvosunknak a füle, fülörvosunknak a foga fáj.
 Namármost. A fogorvosi váróban fészkelődni kezdnek a betegek, köztük a fülörvos is. S a fülörvosi váróban szintúgy fészkelődni kezdenek a betegek, köztük a fogorvos is.
 Kétórai hiábavaló várakozás után a fogorvosi váróban egyszer csak háborogni kezd valaki:
 — Micsoda disznóság megint! Hagyják órakon át itt ülni az embert! Mintha időmilliomos lenne. Nekem fáj a fogam, ez elemi emberi jogom kérem, s tessék, itt a sorszámon, már régen kinn kellene lennem...! — A többi helyeslően bólogat, (ki-ki saját fájós fogára gondolván közben), mig nem egy idős asszony végre megszólal:
 — Épp a fülörvostól jövök szegény beteg fülemmel, ott is ugyanígy ülnek az embe-rek, ugyanígy mérgelednek,

Van képem hozzá...

Katona Bálint karikatúrákiállításának anyagából adunk ízelítőt. A holnap (27-én) 11 órakor nyíló tárlatot Debrecenben, a Horváth Árpád Művelődési Házban tekinthetik meg az érdeklődők március 20-ig.

KÖZÖS ERŐVEL

A FÉSZEKRAKÁS

NEMZETKÖZI JELZÉSEK...

SZÓVEG NÉLKÜL

Feledékeny főnök

— Hivatott, osztályvezető elvtárs...? — szólalt meg némi várakozás után Hertelendi, a fiatal tervező, miután óvatosan behúzta magamögött az ajtót.
 — Á, maga az? — pillantott föl az előtte fekvő aktából. — Üljön le, azonnal végzek ezzel az ügyirattal, és örömhirt fogok közölni magával.
 A fiatal ember leült, megtörölte a szemüvegét, majd háromszor odébb tolta maga alatt a széket, elszívott három cigarettát, aztán idegesen felállt.
 — Ha zavarom, Elfoglalt elvtárs, inkább egy későbbi időpontban jönnék...
 — Szó sincs róla, kollégám! Már készen is van, aláírom, és mondom a nagy újságot. Így ni. Arról van szó, hogy a tegnapi osztályértekezleten maga a fiatalok anyagi megbecsülésének hiányosságaira hívta fel a vezetési figyelmét. Így volt?
 — I... igen, de én azt nem úgy gondoltam... Tet-szik tudni, én olyan hirtelen természetű vagyok, amit érzek, rögtön ki is mondom.
 — Ne magyarázkodjon! Megvizsgáltam a dolgot, bár tudja, hogy állandóan futkosnom kell egyik értekezletről a másikra. Előfordul, hogy egyszerre két értekezleten is fel kell szólalnom, mert szép, mélyfekvésű baritonom van, de ezt az ügyet mégsem bízhattam akárcikre. Magam vizsgáltam ki, hiszen a saját beosztottaim helyzetéről van szó... Igaza van, ifjú barátom, a fiatalok

anyagi ösztönzése korántsem kielégítő az osztályon. A magáé meg különösen nem. Egyszóval... úgy döntöttem, hogy adok magának százötven forint fizetésemelést.
 — Hálásan köszönöm, El-foglalt elvtárs! Erre igazán... még csak gondolni se mertem. Pont nekem?
 — Igen, magának. De ne hálálkodjon, én nem tudom elviselni, ha hálálkodnak az emberek... Kaptam kétezer forintot a berfejlesztési alapból, ebből rendezem a legjobb, legtehetségesebb dolgozóim fizetését. Tudja, milyen elfoglalt ember vagyok, egyik értekezlet a másik után, de azért azt is észreveszem, ha valaki jól dolgozik. Maga a legtehetségesebb tervező, kap tőlem százötven forint fizetésemelést.
 — Még egyszer nagyon köszönöm...
 — Mondtam, hogy ne hálálkodjon, most egyébként sincs időm... Majd a következő osztályértekezleten megköszöni. A főosztályon most állítjuk össze a tanácskozási tanácstervet. Holnap keressen fel, hogy feljegyeztessem a nevét a listára! Viszontlátásra, fiatal barátom, viszontlátásra!
 Hertelendi Elek három napig hiába kereste Elfoglalt Elemért, állandóan tanácskozott. Amikor a negyedik napon eggyenesen a színe elé bocsátotta Jucika, a rettegve tisztelt titkárnő, az osztályvezető érdektelenül hallgatta a mondókáját.

Aforizmák

Mennyország ugyan nincs, de igyekeznünk kell kiérdemelni, hogy legyen.
 (Jules Renard)
 ...
 A takarékoskodás nagy bevétel ér fel.
 (Cicero)
 ...
 A karikatúrát egy sebezhető ügységével és egy hentes kiméletlenségével kell elkészíteni.
 (Ronald Searle)
 ...
 A világ annyit jelent az embernek, amennyit meg tud magának szerezni belőle.
 (Stanislaw Brzezowski)
 ...
 Az álom a téboly egy fajtája, a téboly az álom egy fajtája; egyesek szerint pedig az élet egyfajta álom.
 (Ingmar Bergman)
 ...
 A színes szövegek mögött gondolatosság rejlik.
 (Vang Csung)
 ...
 Ha az ember túl sokat gondol a holnapra, nemcsak a jelen valóságától távolodik el, de a jövő igazságától is.
 (Frank Tippet)
 ...
 A sovány esztendő tovább tartanak.
 (Kreclia P.)
 ...
 Aki csak egy nemzet érdekeiről beszél, a szabadság ellensége.
 (Miczkiewicz)
 ...
 Háromféle hazugság van: az egyszerű hazugság, a szemeszedett hazugság és a statisztika.
 (Drisraeli)

T. Ágoston László

Akiről utcát
neveztek el
Debrecenben

Dózsa György

A mai Dózsa György utcát (Hámán Kató út és Honvéd u. összekötője) eredetileg Debreceni Dózsa Györgynek, a debreceni uradalom megteremtőjéről nevezték el, aki 1318-ban erdélyi vajda, 1321-ben pedig nádor lett. Ma az utca Dózsa Györgynek, az 1514. évi magyar parasztháború vezérének nevével viseli.

Bakócz Tamás bíboros, esztergomi érsek kárpótlásul az el nem ért pápai trónról X. Leótól legatúsi megbízatást kapott törökellenes keresztshadjárat meghirdetésére Magyarországon. 1514 májusában 25-30 ezer, nagyrészt a hadjárattól sorsa jobbrafordulását váró jobbágy vette fel a keresztet, de ugyanazt tette az alsó papság, a deklarációtól kismenésig, s a városi polgárság vékony rétege is. A keresztet élére Dózsa György (Dálnok, ?-Temesvár, 1514) löfö, a lovával szolgáló, de még nem nemes székely katonák kerültek, akikre Bakócz figyelmét egy török lovastisztén párviadalban aratott győzelme hívta fel. Dózsa vezérsgét magyarázza a katonai vezetésre elvileg legalkalmasabb főnemességnek a keresztshadjáratról szemben ellenszenvet. Istvánffy Miklós (1538-1615) „a véletlen vagy a végzet” befolyására hivatkozik. A vezérre avatás szertartása 1514. április 24-én Szent György napján zajlott a budai Zsigmond-kápolnában. Közben a nemesség meghökken a jobbágy-munkaerőnek a legnagyobb dologidőben való megfoglyatkozása láttán, s jobbágyait erőszakl próbálta a hadba vonulástól visszatartani. Tubaró Lajos (1455-1527) írja: „Sok nemes megfellekedett az emberségről és rabszolga-ként bánt a paraszttal, de a paraszti rend sokasága visszavágott!”

A néptömegek eszmei formálásában nagy szerepük volt az alsó papság antifeudális tagjainak. A harc antifeudális programját Dózsa a Ceglédi Kiáltványban fogalmazta meg: „Levetni a szolgaság jármát, megtörni az átkozott nemesség erejét.” Persze, a társadalmi formaváltás kellő feltételek hiányában nem lehetett más, mint utópia. Hiába jelent meg már Bakócz visszavonó rendelete, a parasztság nemesség elleni rohamát lehetetlen volt feltartóztatni, s a Tiszántúlon sorozatosan győzött. Dózsa azonban minden egyéni hősiessége, katonai szakértelme ellenére sem bírta a parasztsereg szétszóró akcióit összefogni, ugyanakkor a jobbágyok elleni gyűlölet egy táborba terelte a nemességet. A jobbágyok öntudatra ébredése éppen hogy csak megindult 1514-ben, fegyverzet se volt korszerű, s nem rendelkezett kellő rutinnal a hadviselésben, azért nem győzhetett a feudális állam szervezettebb erejével szemben. Báthori István és Szapolyai János kézfoga-s megpecsételte Dózsaék sorsát. A záró temesvári csatát Istvánffy és Szerémi György beszélik el. Felizzott Dózsa tüzes trónja. II. Ulászló Miksa német császárnak írta 1514. júl. 24-én: „Tüzes vassal koronázták meg (Dózsa) a Te Deum hangjai mellett. Végül törvényt ült Werbőczy és Heltai Gáspár 1517-1574) szerint is „tevék a nemsek a községet nemcsak jobbágyá, hanem rabba is” (Hármas könyv: Tripartitum). Ha nem így történik, „a mohácsi csatavesztés utáni 15 év során a paraszti tömegekre támaszkodva elhárítható lett volna a török veszedelem, s megóvható az ország függetlensége.”

Dr. Nyakas László

SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ *

AZ ORVOS TANÁCSA

A hörghurutról

Télviz idején minden évben megszapordik a hörghurutban szenvedők száma. A belegezett hideg, ködös levegőtől ugyanis sokan meghűlnek, s a vírusok vagy baktériumok okozta felső légúti hurutjukhoz a hörgők nyálkahártyájának heveny gyulladása társulhat. A hideg levegő azonban az idült hörghurutot is fellobbanthatja. Erre csak úgy, mint a heveny hurutra, többnyire makacs köhögés hívja fel a figyelmet.

A heveny hörghurut általában hirtelen kezdődik. A mellkasban szúródást érez a beteg, hangja rekedt és köhögés kínozza. Kezdetben a köhögés rohamokban jelentkezik, száraz, kaparó és enyhe nehéz légzés kíséretében. Néhány nap múlva egyre több és higabb váladék felköhögése kíséretében a köhögés hevessege alábbhagy. Ez a gyógyulás kezdetének a jele, amit rendszerint követ a hőmérséklet — láza, állapot fennállása esetén — csökkenése is.

A betegség lefolyása attól függ, hogy mennyire érinti a hörgőrendszert és milyen mélységig hatolt a gyulladás. Orvosi vizsgálatokkal tisztázható, hogy a hörgőrendszer hurutjához nem társult-e légsőhurut, garat- vagy tüdőgyulladás.

Heveny hörghurutot nemcsak hideg levegő okozhat, hanem a meleg, száraz levegő is, továbbá a legkülönbözőbb vegyi anyagok, mikroba és a por belegezése is.

Többnyire a dohányzás, a por belegezése, a rendszeres italozás és a tüdőgyulladás vezet a hörgőrendszer nyálkahártyájának idült gyulladáshoz.

Az elhanyagolt heveny hörghurut is egy idő múltán idültté válhat. Az idült hörghurut főleg a 40. életévüket betöltött férfiak betegsége. Arról ismerhetők fel, hogy a beteg két-három év óta évente két-három hónapon át köhög. Enyhe esetben csak ritkán köhögés, főleg reggel, ébredés után. A súlyosabb esetekben azonban, bizonyos nap-szakokban — elsősorban éjszaka és a hajnali órákban — valóságos fuldokolnak a

köhögéstől. Különösen a hűvös, nedves, ködös idő okozza a rohamokat, a betegség előrehaladott szakaszában azonban a jó idő is csak enyhíti, de nem szünteti meg teljesen a panaszokat.

A hörgőrendszer idült megbetegedéseinek egyik komoly következménye a tüdőátulás, a másik a hörgők falának rugalmatlanná válása miatt kialakult nehéz légzés és a kisvérköri vérkeringés romlása. Emiatt a jobb szívfélre olyan többletmunka hárul, amelytől a hörghurutos betegek jellemző szívbetegsége támad. Az idült hörghurut kialakulása feltartóztatatlan folyamat még akkor is, ha átmenetileg jó közérzete van a betegnek.

A megbetegedés során az jár el helyesen, aki komolyan veszi egészségének megóvása érdekében ezt a bajt. Ugyanis a tünetek észlelésekor azonnal megkezdett kezelés a heveny hurutot teljesen meggyógyítja, és így megakadályozható, hogy idült formába menjen át. A gyógyulást magunk is elősegíthetjük. A hurutos, köhögő beteg maradjon otthon, igyon egy-két csésze citromos, mézes teát. A hurutos tüneteket és a száraz köhögést jól csillapítja az inhalálás, melynek hatásait javíthatjuk, ha a vízbe valamilyen köptető és köhögés, csillapító növényi kivonatot teszünk. Amennyiben mindezek hatására nincs javulás, és a beteg belázasodik, feltétlenül forduljon orvoshoz.

A hörghurutok megelőzése érdekében mindent el kell követnünk. Jó hatású szokott lenni a rendszeres testmozgás és a légzőgyakorlat. (Mindig orron keresztül lélegezzünk, mivel az orr előlegeíti a levegőt!) Kerüljük a dohányzást, a dohányfüstöt, poros, rossz levegőt helyiségben való tartózkodást.

Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy ha a heveny hörghurutban gyakran szenvedő beteg a környezeti ártalmakat elkerüli és egészséges életmóddal edzi szervezetét, panaszai rendszerint nyom nélkül megszűnnek.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

ESEMÉNYEK LEVELEZŐLAPON

Március 11-én a Magyar Posta egy forint névértékű benyomott bélyegű levelezőlapot ad ki a jégkorong VB hazánkban tartandó csoportmérkőzése alkalmából. A benyomott bélyegről megismerhetjük a bajnokság emblémáját. Andor András grafikusművész tervrajza szerint a levelezőlap egy kapu előtti parázs jelenetét ábrázol. Bizunk abban, hogy a képen bemutatott támadó magyar játékos lesz és a lövések eredményt is hoznak.

Tojásfestő nyuszi apóka képe disziti a hűvételi levelezőlap benyomott bélyegét. Az ábrán barkát tartó nyuszi kisleány és fiú enyeleg. A Kékési László grafikusművész tervrajza alapján készült levelezőlap március 21-től vásárolható.

Ugyanezen a napon emléklevelezőlap köszönti a 21. Országos Ifjúsági Bélyegkiállítását. A fiatalok sereg-szemléjének az idén Baja ad otthont, ezért a város címe-rét ábrázolja a benyomott bélyeg. A lapon megszemlélhetjük a városi tanács veneciei stílusban épült székházát. A levelezőlap Wierd-komm Ervin grafikusművész alkotása.

Magyarországon tartják a birkózó világjainoksgát. A kemény küzdelemből vett jelenetekről díszített levelezőlap április 19-én jelenik meg.

A levelezőlapok mindegyike 100 ezer példányban készül, kibocsátásuk napján a kijelölt postahivatalok első-napi bélyegzőt használnak.

LEGSZEBB

A bélyegkiadók szeretnék a gyűjtők kedvében járni, hogy Törökországban életbe lépett az új alkotmány.

ni, ezért figyelik véleményüket. A svéd posta reklámlapra nyomtatta az elmúlt év valamennyi újdonságát és a filatelistákat kéri, hogy válasszák ki a nekik legjobban tetszőt. Március 31-ig a magyar gyűjtők választ is várják: Frimärksmörstingen S-109 95 Stockholm. A szavazók többsége között 350 jutalmat sorolnak ki.

Ebben az országban sok érdekes bélyeg jelenik meg. A bekemozgalomról 1,35 koroná névértékű címet emlékez meg, ezen a transzparens alatt felvonuló tömeg érzékelteti a svéd nép egy-öntü békeakarátát.

KÜLFÖLDI TAGOK

A Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetségébe ezennel külföldön élő filatelisták is beléphetnek. A Szövetség széles körű nemzetközi kapcsolatok tart fenn. Az idén számos világgiallítás-son, valamint egyes országokkal közös bemutatón találkoznak a magyar és a külföldi gyűjtők. Külföldinek sok előny jár, ha közvetlen kapcsolatba lép a magyar egyesülettel. Többek között díjtalanul kiállíthatnak, magyarországi útjuk során látogathatják a köri ösz-szejöveleteket, megküldik részükre a Filatéliai Szemlé, elsőnap borítékokat és szakmai tanácsot kaphatnak. Sokszor gondot okozott külföldi barátaink eligazítása, a szövetség akciója, a magyar bélyeg intézményes külföldi népszerűsítését jelenti.

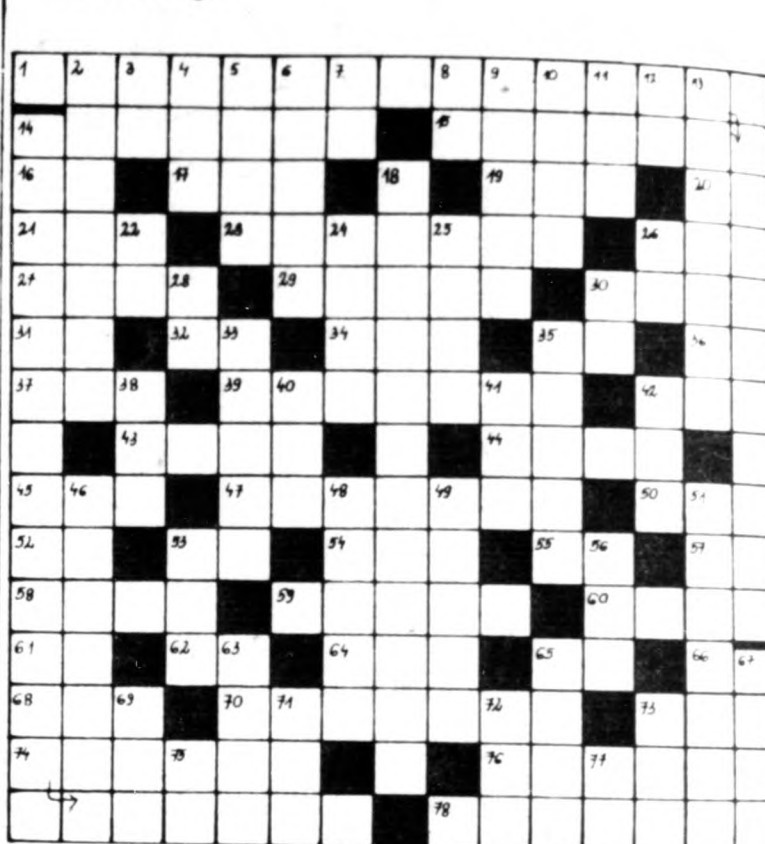
ÚJDONSÁGOK

Bélyegpár számol be arról, hogy Törökországban életbe lépett az új alkotmány.

KERESZTREJTVÉNY

Olvasni jó

Vízszintes: 1. Móríz Zsigmond gondolata a könyvek-ről (Zárt betűk: T. J. R.) Folytatás a függőleges 14. és 18. számú sorokban. 14. Fogadalma. 15. Román hegyi pásztor. 16. Rag, -re párja. 17. Hajlási szöge. 19. Kenyér-sütő szakember. 20. Pára felet! 21. Esőn álló. 23. Vizsgálják. 26. Juh apaállat. 27. Hosszú idő múlva. 29. Homo sapiens. 30. Várakozott. 31. Állatalkás (-) 32. Nedv. 34. Mázol. 35. Kavics. 36. Róma része! 37. Latin tagadás. 39. Nagyon vonzódik hozzá. 42. Zamata. 43. Vigyáz rá. 44. Hegycsúcs. 45. A hét vezér egyike. 47. Vidék Észak-Amerikában, főfolyója a Yukon. 50. Napszak. 52. Rangjelző söcska. 53. Törvénykönyv röviden. 54. Kis nyílás. 55. Körülbelül röviden. 57. A zambiai és az osztrák autók jele. 58. Bor-kimelő. 59. Nigériai város a Guineai öbölnél. 60. Vízi sportot űz. 61. E. M. 62. Sír. 64. Sehol egynemű betűi. 65. Centilitert röviden. 66. Igekötő. 68. A luxemburgi, az osztrák és a máltai gépkocsik jele. 70. Kalauzolás. 73. Két partot köt össze. 74. Származás. 76. Régimódi. 78. Besatíroz.

Függőleges: 2. Hitelesítő. 3. S. E. 4. Lármás jelenet argó szóval. 5. Púpos állat. 6. Attila más néven. 7. Igekötő. 8. Sértetlen. 9. Forró égővi emlős. 10. Mezőgazdasági eszközök. 11. Kukucsalkáni kezd! 12. ...-Duna. 13. Sűrűn esik az eső. 14. A vízszintes 1. folytatása. (Zárt betűk: Á, Z.) 18. A gondolat befejező része. (Zárt betűk: E, I, Z.) 22. Indíték. 24. Pesti kávéház. 25. Műzsika. 26. Kiejtett betű. 28. Talmi. 30. A lányom férje. 33. Egtáj. 35. Kitesz. 38. Feleségem van. 40. Teherautó-típus. 41. Tartó. 42. Lám. 46. Eredj innen! — idegen szóval. 48. Régi dék Észak-Amerikában, főfolyója a Duna—Tisza közén. 53. Lakoma. 56. A hangerősség mértékegysége. 63. Hajlik. 65. Csupán. 67. Női név. 69. Sportöltözék. 71. Női név. 72. Krémes része! 73. Szám. 75. Szolmizációs hang. 71. A rénum vegyjele.

F. J.

Beküldendő: a vízszintes 1., függőleges 14. és 18. számú sorok megfejtése.

Beküldési határidő: március 8.

AUTÓSOK—MOTOROSOK

Veszélyek a volán mögött

Az autó és az autózás veszélyes, mindenkit meggyőzően, erőteljesen a baleseti statisztika. A balesetek kisebb részben műszaki hibásodások, döntő többségükben azonban az autózó személyekből adódó tényezők miatt következnek be. Mivel nagy figyelmet és koncentrációt igénylő tevékenység az autózás, fontos az idegrendszer és az érzékszervek harmonikus, nyugodt állapota vezetés közben. Ilyen szempontból nagyon veszélyesek és alattomosak azok az időleges testi elégtelenségek, amelyek lassan, fokozatosan, esetleg észrevétlenül alakulnak ki, és veszélyesen csökkentik a vezető reakcióképességét. Közismert dolog például a fáradtság. A fáradt vezető azt hiszi magáról, hogy kitűnően ellátja feladatát, holott egyre feltűnőbb hibákat vét, egyre kevésbé képes a hibák felismerésére és korrigálására, reakcióideje feltűnően megnő. Túlhajtott esetben hallucinációra hajlamos: félreérthető a kormányt nem létező akadály előtt.

Biológiai kutatások szerint a fáradtság-érzést a testben kémiai folyamatok során keletkező mérgek, toxinok felhalmozódása váltja ki. A fáradtság ellen ez idő szerint egyetlen hatásos ellenszer az alvás, amikor is a keletkezett mérgeanyagok kémiaiag lebomlanak. Hosszabb autótutathat pihenés kell kezdeni. Ha pedig mégis úgy adódik hogy útközben hatalmasodik el rajtunk a fáradtság, az út szélén leállított kocsi-ban 15 perc alvás, néhány perces erőteljes testmozgás és az autó állandó szellőztetése hatásosabb, mint a mesterséges élnkítőszerk bármelyike. Ezek hatása ugyan, hosszabb-rövidebb idő után elmúlik, és annál erősebb letörtségnek ad helyet.

A gyakorlatban ennek ellenére a feketekávé tartják koffeintartalma miatt a fáradtság üdvözítő ellenszerének, de a vele való nyálküli mesterséges élnkítés gyakran hoz nemkívánatos eredményeket. Óvatosság ajánlatos nemcsak az élnkítő készítményekkel, hanem általában a gyógyszerrel szemben is. Különösen vonatkozik ez a csillapítókra: azok többnyire valamilyen idegközpontot bénítanak, és így rendszerint a reakcióképességet is hátrányosan befolyásolják.

Külön veszedelmes csoportot alkotnak a bódító élvezeti cikkek. Ilyen például az alkohol. A központi idegrendszerre gyakorolt hatása olyan tünetekben nyilvánul meg, amelyek tökéletesen alkalmatlanná tesznek a biztonságos autózásra, elsősorban a reakcióidő megnyújtása és az itélőképesség korlátozása révén. Kevésbé ismertek azonban a dohányzás hátrányai. Nem is annyira a nikotin hatása a jelentős, hanem elsősorban a dohányzással járó manipulációk, amelyek elvonják a figyelmet az úton történő, gyorsan változó eseményekről. Például Norvégiában tiltják a dohányzást autózás közben.

Rontja a vezetés szubjektív feltételeit minden olyan külső körülmény, amely az ember ingerlékenységi állapotát fokozza, és ezáltal megzavarja az itélőképesseget, elhamarkodott, hibás cselekvésekre ragadtatja a kormánykerék mögött ülőt. Ilyen hatások van egyes időjárás tényezőknek, például a nap sugarzásnak, frontátvonulásoknak, légnyomásváltozásnak stb. Az időjárás változásokra nem reagálunk egyforma érzékenységgel. A vezetőknek alig 30 százaléka mentes hatásuktól, jelentős részüket pedig fokozottan érzékeny. A balesetek gyakorisági diagramjai világosan mutatják, hogy az autóbalesetek száma a frontátvonulások hatására kiugró mértékben megnő. Mivel minden tíz vezető közül hét időjárás-érzékeny, ez a körülmény nagyon jelentős.

Élettani tapasztalatok alapján a hosszabb távú autózást a következő módon célszerű lebonyolítani. A ruházat, de mindenekelőtt a cipő legyen szellős, kényelmes. Menet közben üdít, ha könnyed beszélgetésekkel tarkítva telik az idő, ugyanezt megteszi időnként a halk rádiószó. Az utazás menetében rendszeres, rövid pihenőket iktassunk, néhány másodpercnyi tornászó testmozgással. Ilyenkor hasznos egy-két falat keksz, csokoládé, gyümölcs, szőlőcukor vagy néhány korty üdítő ital. Az utazás közben fogyasztott főétkezésszerű étel legyen könnyen emészthető és emészthető, semmi esetre sem zsíros, fűszeres és nagy mennyiségű.

D. S.

OTT

Ülő-garnitúra

A lakás legfontosabb pihenő, fekvő és rendszerekkel rész. Ettől komplex és lakásunk.

Az ülőgarnitúra győbb gyártó cégé Kárpitosipari Vállás a Kanizsa amely szekrénysovarialható, kihúgyobbítható kanapetelvényeket is gyártmárkacoltjai: Budapest, Üllői út 147.; Mház, Pécs; Nagy-mogyi B. út 36. Szigetalom, Gyár-Pogány Imre út 1. bathely, Szóvó út

Néhány fantaszselő garnitúróról vid ismertetés: valódi bőr bevonású; 3 és 2 részefotel, 1 ülőke, dalt az összeállítDEM"; 5 foteleltelből és asztalbtel mérete 84x80méter.

Az ábráson garnitúrát mutat amely 7 elemből egyszemélyes kihétszemélyes kihárokelem, asztalszemélyes kanap

Plüss bevonatnégyféle összeállpraktikus megoldunk az elemeklítani.

A sarokban kiteret a sarokelesával gazdaságostenni.

A Kanizsa Búmekei állandóanvak. VIKTORHétfal rendszeritorg gyártásánHARMÓNIA nészekrényelemeke

M. Horni
belső

SIMAI MIH Cserec

Ro
csa
Ar
eg
Bo

DOMIN

A dominó
jetek meg k
rakott négy
számok össze
MEGFEJT

Ülő-garnitúrák

A lakás legfontosabb része a pihenő, fekvő és tároló-rendszerekkel berendezett rész. Ettől komplett, kényelmes a lakásunk.

Az ülőgarnitúrák legnagyobb gyártó cége a Szék- és Kárpitosipari Vállalaton kívül a Kanizsa Bútorgyár, amely szekrényesorokon kívül variálható, kihúzható, nagybővíthető kanapékat, fotelágyakat is gyárt. (A cég márkaboltjai: Budapest IX., Üllői út 147.; Mecsek Áruház, Pécs; Nagykanizsa, Somogyi B. út 36.; Csepel-Szigetfalom, gyártelep, Győr; Pogány Imre út 16.; Szombathely, Szövő út 2-4.)

Néhány fantázianevet viselő garnitúráról adunk rövid ismertetést: „ANNA”: valódi bőr bevonattal készült, 3 és 2 reszes kanapé, 1 fotel, 1 ülőke, dohányzóasztal az összeállítás. „TANDEM”: 5 fotelből, 1 sarokfotelből és asztalból áll. A fotel mérete 64x86x74 centiméter.

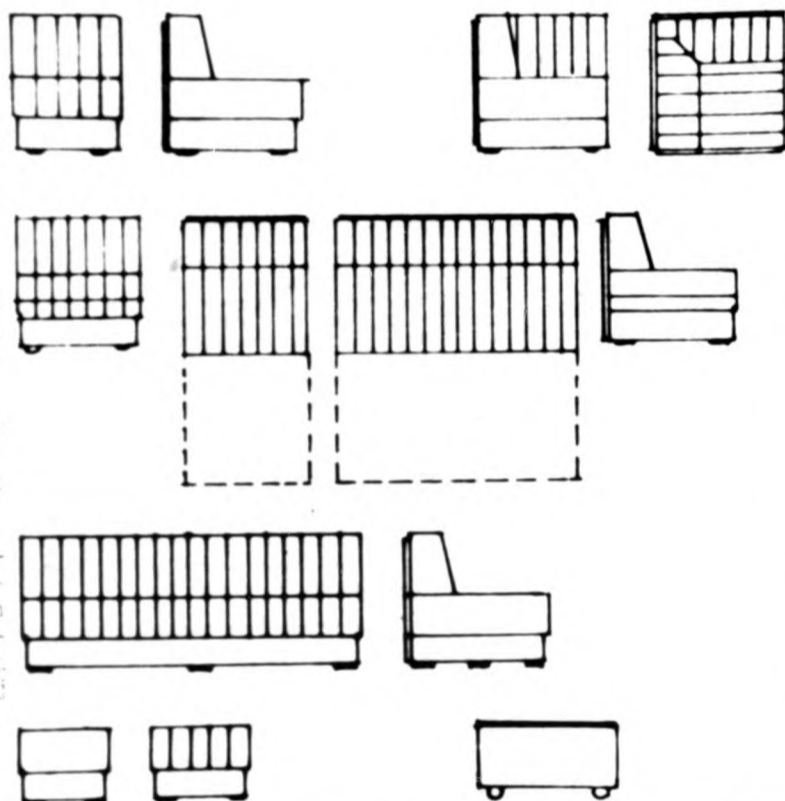
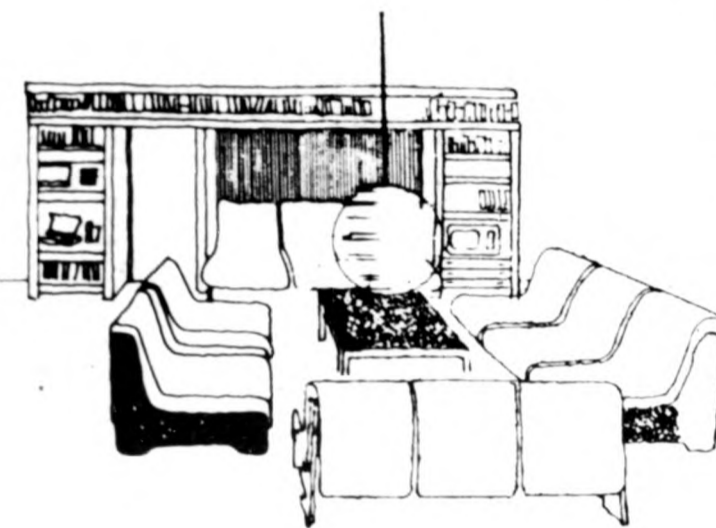
Az ábráson a „NELLI” garnitúrát mutatjuk be, amely 7 elemből áll: fotel, egyszemélyes kihúzható ágy, kétszemélyes kihúzható ágy, sarokelem, asztal, ülőke, kétszemélyes kanapé.

Plusz bevonatokkal készült, négyféle összeállításban, igen praktikus megoldásokat tudunk az elemekből összeállítani.

A sarokban keletkező holt teret a sarokelem beiktatásával gazdaságossá tudjuk tenni.

A Kanizsa Bútorgyár termékei általában gyarapodnak VIKTÓRIA néven svédalf rendszerű elemes bútor gyártását kezdik meg; HARMÓNIA néven pedig új szekrényelemeket terveznek.

M. Hornicsek Erika
belsőépítész

Főtt tészták másképpen

A tésztafélék előnye, hogy olcsók, nem okoz problémát a tárolásuk, gyorsan elkészíthetők kevés hozzávalóval izletes főfogásnak is.

Diós metélt: 10 dkg diót nagyobb darabokra vágunk és forró olajban kissé megpirítunk. Sóval és frissen örlött borssal összekeverjük, és a metéltre szórjuk.

Gombás tészta: Negyed kg gombát apróra vágunk. Apróra vágott fokhagymadarabokkal forró olajban lassú tűzön pároljuk. Sózzuk és borsozzuk. Végül citromlé és apróra vágott petrezselymet szórunk rá, és a tészta tészta.

Tonhal tészta: Kevés olajon megpirítunk tonhalat és az összenyomott fokhagymát és borssal megszórk. A kifőtt metélt tetejére tálaljuk.

Tészta paraj: Hozzávalók (4 személynek): 13 dkg szélesmetélt, 1 kávéskanál margarint, 30 dkg mélyhűtött paraj, 20 dkg főtt sonka, 10 dkg ementáli sajt, 4 tojás, 1,5 dl tej, só, bors, szerecsendió, 2 evőkanálnyi apróra vágott petrezselyem, 2 evőkanálnyi apróra vágott snidling.

A szélesmetélt forrásban levő sós vízben kb. 10 percig főzzük. Majd a vízből kivéve lecsepögtetjük, és kizsírított tűzálló edénybe tesszük. A parajt hagyjuk felolvadni és keverjük hozzá a főtt sonkadarabokat. Sózzuk és borsozzuk. A tészta tészta. A sajtot csikokra vágjuk és a paraj tetejére tesszük. A tojást, tejet és fűszereket, petrezselymet, snidlinget összekeverjük és ráöntjük. Előmelegített sütőben 20 percig sütjük.

Madár a lakásban

A kalitmadarak kedves kis társai az embernek, sokan azért is tartják, hogy enyhítsék magányukat. Nem tartoznak az igényes háziállatok közé, némi gondozásra, törődésre mégis szükségük van.

A madár elhullását okozhatja, ha nincs a kalitkában megfelelő mennyiségű és minőségű homok. Ehhez nem az építkezéseken használatos sárga bányahomok, hanem szürke folyami homok szükséges. Ugyanis a homok kicsiny, éles, hegyes kristályok és parányi kavicszemcsék keveréke, s éppen e tulajdonságai teszik a madarak számára nélkülözhetelenné. A felcsipegetett homokszemcsék ugyanis a madár rendkívül izmos zúzógyomrába kerülnek; ott segítenek szétmorzsolni, és a bélemésztés számára is alkalmassá tenni a már felpuhult szemes eleséget. Helyes, ha a homokot a kalitkába helyezés előtt alaposan átsütjük (például vékony rétegben egy óreg tepsiben, vagy a most fillérekért kapható alufólia tálcában). Ezzel ugyanis elejét vehetjük annak, hogy fertőző anyagok — vírusok, baktériumok —, esetleg paraziták kerüljenek a madár szervezetébe vagy tollazatába. A kalitka homokját az általános tisztaság érdekében hetenként cserélni kell, de az évente 1-2 alkalommal történő fertőtlenítésről se feledkezzünk el.

A kismadaraknak meszet tartalmazó szépiát (szépiakagylót) vagy porrá tört tojáshéjat is rendszeresen adni kell. A táplálékok mesztartalma ugyanis nem biztosítja megnyugtató módon a madarak csontozatának jó állapotát és fejlődését. Különösen nem, ha a madár tojásokat is rak, ami jelentős mesztartalmat okoz a szervezetében.

A táplálék összetételére ügyeljünk. A közismert madáretelék — repcemag, kendermag, zab, lenmag, köles stb. — mellett, állati eredetű fehérjét is juttatni kell a madárnak, főtt, összetört, illetve leereszt tojás formájában, valamint zöldet (saláta, spenót) és sárgarépát, esetleg gyümölcsöt a vitaminok kedvéért (például hámozott almazsleltét). Arra vigyázzunk, hogy a zöld és a gyümölcs növényvédőszermentes legyen!

A madáritatás céljára szolgáló ivóvíz szobahőmérsékletű legyen. A hideg víz ugyanis hurutot, hasmenést okozhat. A napi vízcsere még önitató esetben sem szabad megfelekedni.

A madár kalitkáját huzatmentes helyre állítsuk. A madarak nagyon érzékenyek, és az erősebb huzattól vagy a beáramló hideg levegőtől könnyen szenvedhetnek hurutos, megfázásos betegséget.

B. K.

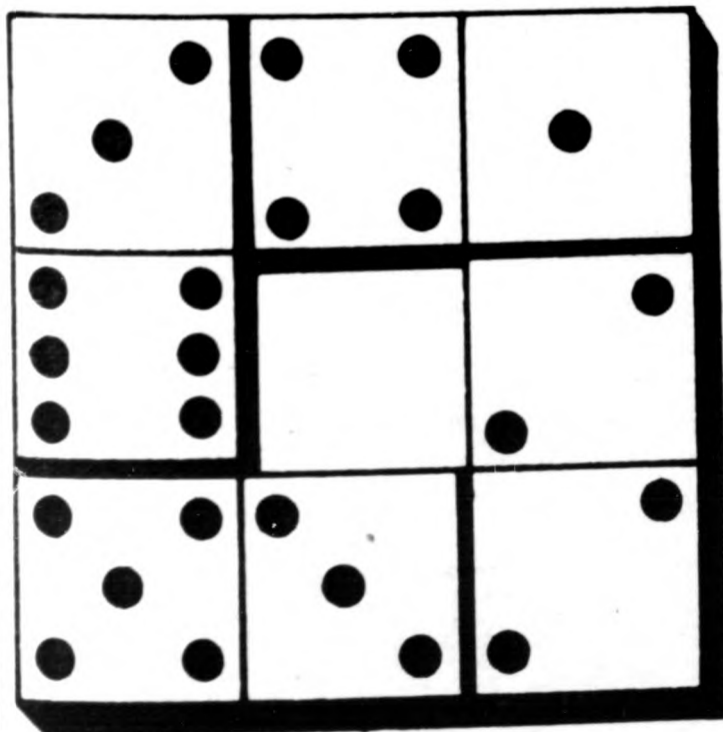

SIMAI MIHÁLY:

Cserecsuri mondogató

Rontom-bontom,
cserecsuri dombon
csámorog egy bonbon.
Arrafelé megy
egy szem meggy;
— lesz-e belőlük bonbonmeggy?

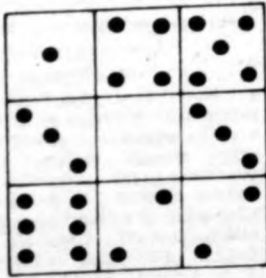
Bonbonmeggy — meggybonbon...
— ha megtudom, megmondom.

DOMINÓ

A dominókockák közül cseréljétek meg kettőt úgy, hogy a ki-rakott négyzet oldalán a pontszámok összege tíz-tíz legyen!

MEGFEJTÉS: Lásd az ábrát.

DEÁK MÓR:

Esso-Besso és Piszka

Szó-mi-szó, amikor Piszka olyan hosszú, de hosszú idő után hazalátogatott végre, nem fogadta valami kitoró lelkesedés a babapolcon.

— Hát így?! — háborodott fel a világlátott matróbaba. — Se üdvöz, se légy?!

De még Csicsika, az álomszép alvóbabá is csak hüppögött, csak legyintett, és nyelte a könnyeit.

— Tudom, hogy vártál — dohogta Piszka. — Azért nem kell ám sírnod.

De Csicsika csak még jobban hüppögött, csak még jobban legyintgetett.

— A Jebezesút! — értetlenkedett Piszka. — Hát veletek meg mi történt?!

— Hagyd el — legyintett Puszáló, a mindig csókolózó barnamedve. — Esso-Besso megkeseríti az életünket.

— Azt a boszorkány mindenit neki! — dühösködött a megzöldült tengerészbaba. — Hát sohasem lesz nyugtunk ezektől a gonosz mesealkotóktól?!

Álomöriző, a jó tündér fáradtan elmosolyodott.

— Nem bizony, Piszka — mondta szomorúan. — És az én varázshatalmam már édeskevés ekkora rosszindulat ellen.

— Majd én megmutatom! — húzta ki magát Piszka. — Majd én!

— Ugyan! — legyintett Jázminka. — Úgy beszél, mintha még mindig segíteni akarná a világot. Nem volt elég, hogy bejártad?

— Nananana — békítget-

te őket Álomöriző, mert eszébe jutott, hogy Piszka verseket ír, csak mindig alkotói válsággal küszködik. — Felölt babák vagytok. Azt csináltok, amit akartok.

Igy hát a megzöldült tengerészbaba elindult, hogy megkeresse Esso-Bessőt. Ment, mendegélt, míg csak egy hatalmas síkságra nem jutott. Ott aztán megállt. Szemben az oroszlánal, s a félelmetes mancsokat bámulta.

— Tudtam, hogy eljössz, Piszka — morogta az oroszlán Esso-Besso hangján.

— Azt hittem, elefánt leszel — vont vállat egykedvűen a megzöldült tengerészbaba.

— E-e-e-lefánt? — dadogta meglepetten az oroszlán. — Hogyhogy?

— Nézd, Esso-Besso — magyarázta sóhajtván Piszka —, te egy buta kis boszorkány vagy, aki ráadásul csak veszíthet a mesékben. Namármost: ha meg akarsz ijeszteni, rettenetessé kell válnod.

— Hrrr, hrrr — morgott az oroszlán ugráshoz készülődve.

— De persze én sem estem a fejem lágyára — folytatta rendíthetetlen nyugalommal a matróbaba —, így hát nem egyedül jöttem.

S mialatt az oroszlán boszorkány riadtan kémlelt körbe segítséget kutatóan, Piszka gyorsan felfújta Trombi Tambót.

— Hát ez meg ki? — ka-

cagott Esso-Besso. — Tán csak nem ő segít rajtad?!

— De bizony — bölintett nagy komolyan a tengerészbaba. — Egy kikötőben vettem. Ha megnézed a homlokát, rá is van írva: döbbenetes dobantgatós düb-düb-dobi dromedár!

Esso-Besso megrettent. — És-e — dadogta —, mit csinál ez a döbbenetes? Ez a düb-düb-düb-düb?

— Nem düb-düb-düb — javította ki Piszka. — Düb-düb-dobi. És dobantgat és dromedárkodik.

— Jaj — nyafogta az oroszlán. — És most mit fog csinálni ez a... ez a... amit mondtál?

— Ha teljesíted három kívánságomat — felelte nagylelkűen Piszka —, akkor talán segítek, rajtad, megkérem, hogy ne bántson.

— Jó-jó — bölintett gyorsan Esso-Besso. — Mondd az első kívánságodat.

— Háááát — gondolkodott a megzöldült tengerészbaba —, először is szeretnék újra verseket írni.

— Abrak a dabra, széna a zabra — tárta szét mancsait az oroszlán —, kívánságod teljesült.

— Hogyhogy, te már csak párdúc vagy? — tamaskodott Piszka.

— Úgy — hüppögte Esso-Besso —, hogy fogy a varázserőm, ha jót cselekszem!

— A második kívánságom: édes legyen minden álom! — kiáltotta Piszka, aki máris rimekben beszélt.

— Abrak a dabra — bölintott a párdúc, s a matróbaba felkuncogott:

— Jé egy macska-boszorkácska!

— A harmadik kívánságom! — toporzékolt Esso-Besso.

— A harmadik... — töprengött Piszka. Aztán felderült az arca:

— A harmadik kívánságom az, hogy teljesítsd még három kívánságomat!

— Nem! — ugrott egy nagyot a macska. — Nem, nem és nem!

— De! — replikázott Piszka. — De, de és de! Különb-düb-düb-dobi!

Hát így jutott a matróbaba egy vadonatúj tengerészládához. Csicsikának szivárvány-hajcsathoz, Álomörizőnek meszesákhhoz, Hamigának tele tálhoz, Puszlónak csupor mézhez, s így lett a macskából először egér, aztán szarvasbogár, míg végül már nem is látott az egykori boszorka. Akkor aztán a megzöldült tengerészbaba kihúzta a dugót Trombi Tambóból, és leeresztette a düb-düb-dobi dromedárt.

— Jaj — nyögte Esso-Besso, amikor félelmetes ellenfele eltűnt Piszka zsebében. — Lóvá tettek, jaj, jaj!

— Na nem baj — nézett a hang irányába a megzöldült tengerészbaba. — Az utolsó kívánságom úgyis az lett volna, hogy változz lóvá!

— De miért? — tamaskodott a bizs-bosz-boszorka.

— Mert jól mulattam — nevetett föl Piszka, s az időközben odaérkező babák kacagása messzire űzte a pörüljárt boszorkányt.

Ma kezdődik az NB I

A DMVSC vasárnap játszik

Elérkezett a „nagy” nap, ma délután sor kerül a labdarúgó NB I. első fordulójára. A DMVSC együttese csak hónap lép pályára, amikor is Tatabányán vendégszerepel. A találkozó 14 órakor kezdődik.

A mai mérkőzések: Zalaegerszeg—Vasas, Diósgyőr—Rába ETO, MTK-VM—Csepel, Haladás—Ferencváros, Honvéd—Nyíregyháza, Ujpest—Pécs, Videoton—Békéscsaba.

A bajnoki cím két nagy esélyese közül a Győr tehát Diósgyőriben vendégszerepel. A Csepel a nagy bizonyításra készülő MTK-VM vendégszerepel. Mindkét találkozó kiélezett küzdelem várható.

Ugyancsak jó mérkőzésnek ígérkezik a Vasas zalaegerszegi és a Ferencváros szombathelyi vendégjátéka. Látványos lefutottak tünik a Honvéd, az U. Dózsa és a Videoton hazai mérkőzése.

A DMVSC csapatában Szűcs J., Deákivári és Kiss J. sérült, de bizonytalan Menyhart játéka is, aki a bokáját fájlalja. A végleges összeállítás a középpályás játéktól függ. Előreláthatólag a Szűcs I. — Ludánszki, Szigeti, Mohácsi, Fodor — Sallai, Tóth, Csikora — Farkas, Kerekes, Jankovics összetételű gárda kezd a játékot.

Szepesi György: „Létkérdés az utánpótlás nevelése...”

Az MLSZ székházának tanácstermében minden hely foglalt volt csütörtökön délután a televízió, a rádió, az országos és a vidéki lapok képviselői előtt került sor a Magyar Labdarúgó Szövetségnek sajtótájékoztatójára. Elsőként Szepesi György, az MLSZ elnöke ismertette az újonnan kinevezett elnökség és a különböző bizottságok tevékenységét.

A játékvezetői bizottság morális válságban esett át — mondotta, mind számszerűleg, mind szakmailag gyengült a testület. Több fiatal bíró „bevetnek” — szűkséges a tehetségek felkutatása, a bíróképzés fokozása —, több megterest és türelmet vár az MLSZ a játékvezetői testület munkájával kapcsolatban.

Az edzőbizottság részletes tervet dolgozott ki. Kategóriákban kívánják az edzőket, szükség esetén ajánlásokat tesznek az egyesületeknek a vezető edzők személyére vonatkozóan. Az edzői eléggé elhanyagolt továbbképzésre is sort keritene, évente kétszer kerül sor e szakmai foglalkozásokra. Az edzőbizottság ajánl — vagy éppen nem ajánl — edzőket külföldre történő szerződéses kötésre.

Figyelemre méltó az utánpótlás-bizottság tevékenysége. Bicskei Bertalan és Ziegler János tanulmányt készített az utánpótlás nevelésével kapcsolatos feladatokról. Ezek szerint ki kell dolgozni az iskolai bajnokságok hatékonyabb rendszerét, és igen fontos a 6–10 éves gyermekek korosztályos képzése — az egyesületek keretében. Ez a záloga a magyar labdarúgás fejlődésének, létkérdés nálunk az utánpótlás nevelése, hiszen a világ élvonalától 15 éves a lemaradásunk.

Külön hatos (három fő az OTSH-ból, három az MLSZ-ből) bizottság foglalkozik az új ösztönző rendszer kidolgozásával, a szerződés-kötéssel és az átigazolási szabályzat módosításával. A fő cél: minden juttatást nyíltan, „az asztal fölött” intézzenek.

Szó esett az utánpótlás (18–21 évesek) bajnokságának bevezetéséről, önkéntes nevelés alapján. Úgy tervezik, hogy ebben a csapatban játszhat három korosabb felnőtt, de kötelezően előírni két ifjúsági játékos szerepeltetését is. Az országos ifjúsági bajnokság tervezete: külön-külön lenne dunántúli és alföldi csoport.

Dr. Páncsics Miklós, az MLSZ főtitkára bejelentette, hogy bővült a válogatottak ideji programja, ugyanis április 12-én Portugália—Magyarország találkozót is rendeznek. A szeptember 7-i Magyarországi—NSZK mérkőzés este, míg a Magyarországi—Sovjetunió olimpiai selejtezőt ugyanazon napon, de délután rendezik. Indiai szereplése miatt a Haladás pécsi bajnoki mérkőzését későbbi időpontra halasztották. Feltett kérdésekre azt is elmondta dr. Páncsics Miklós, hogy a sárga lapok használatával kapcsolatban változtatásokról van szó (például: csak három sárga lap után következne az automatikus egyhetes eltiltás), javaslat hangzott el arra is, hogy a kiállított játékos automatikusan részesítsék egyhetes eltiltásban.

A totóüggyel kapcsolatban elmondta, hogy még a nyomozati szakaszban — a megyékben — felfüggesztik azokat sportbeli tevékenységét, akik alaposan gyanúsíthatók a csalásokban való részvételről. (Ebben a tekintetben Hajdú-Biharban már intézkedtek.)

A magyar válogatottól Mészöly Kálmán nyilatkozott. Elmondta, hogy a Luxemburg elleni két mérkőzésre a jelenlegi 16 fős keret az „elsődleges”, azonban előreláthatólag az április 27-i angolai selejtezőt már más összetételű csapat is elképzelhető. Mészöly Kálmán tervet — többek közt — továbbra is bírja Sallai, Kerekes Gy. és Moldvány is, valamint a profi Mészáros, Fazekas és Csapó, akiknek szerepléséről jó hírek érkeztek.

Új bizottság is alakult az MLSZ-ben, az ellenőrző bizottság. Ennek azt a feladatát szánták, hogy az MLSZ határozatainak az egyesületekben történő végrehajtását ellenőrizze.

Fülep Kornél

Területi bajnokság

Ma: DUSE—Hajdúböszörmény

A területi labdarúgó-bajnokság Tisza-csoportjának versenyzőit vizsgálta a felnőtt, ifjúsági és serdülő csapatok képviselői részére ligakülönböző tartott Debrecenben.

Az elhangzott beszámoló megállapította, hogy a Tisza-csoportban fejlődött a színvonal, azért is, mert újabb volt NB II-es együttesek kerültek a 16-os mezőnybe. A területi bajnokság jó összekötő kapocs a megyei és az NB II-es bajnokság között.

Osszal 18 felnőtt, 27 (!) ifjúsági és tíz serdülő játékost állítottak ki a játékvezetők. A Rakamazból összesen 14 játékos volt kénytelen a be-

Tervek és remények

A DMVSC labdarúgó-szakosztályának elnöksége elkészítette, és a klub vezetősége jóvá is hagyta a szakosztály 1981–86-ra vonatkozó középtávú tervét. Első pillanatban talán furcsának tűnik, hogy egy szakosztály fejlesztési tervet készít, hiszen jól tudjuk, hogy a mérkőzések eredményét, a játékosok teljesítményét tervezni szinte lehetetlen. Ebben az esetben mégis érdemes szólni róla, miután a koncepció tudatos folytatása annak a szép eredményeket hozó sportpolitikának, amely Debrecenben és a megyében megvalósult az elmúlt években.

Az alapok

A kiindulópont: a mintegy 7 évvel ezelőtt elkezdődött szervezőmunka meghozta a várt eredményt. Felépült a megyei labdarúgó-sportjának piramisa: egy NB I-es, egy NB II-es és öt területi bajnokságban szereplő együttes van Hajdú-Biharban. S ami ehhez szorosan hozzátartozik: a sportág ma már rendelkezik azzal az anyagi és társadalmi bázissal, amely az eredményes szereplés meghatározó feltétele. Szólnunk kell arról is, hogy olyan kezdeményezéseknél lehetünk tanúi Debrecenben, amelyeket országos viszonylatban is példaként emlegetnek. Gondolunk itt a DMVSC-t támogató DMVSC Baráti Kör Egyesület tevékenységére, de megemlíthetjük a szakosztályvezetésnek a magyar gyakorlatól eltérő működési modelljét is. Mindez, ami megszületett az elmúlt években, olyan alap, amelyre építeni lehet, és arra ösztönzi a vezetőket, hogy keressék az előrelépés lehetőségét. Úgy gondoljuk, hiba lenne megelégedni azzal, hogy NB I-es csapatunk van, mert a visszacsúszás előbb-utóbb bekövetkezik. Most megvan a reális lehetőség annak, hogy a DMVSC belátható időn belül olyan szerepet játsszon a magyar és az európai labdarúgásban, mint az 1930-as években a legendás hírv Bocska. Ez a célkitűzés meg is fogalmazódott a középtávú fejlesztési tervben.

Minőségi erősítés, tervszerű utánpótlásnevelés

A DMVSC labdarúgó-szakosztályának vezetősége azt a célt tűzte ki, hogy az 1985/86-os bajnoki idény végén dobogóra kerüljön az NB I-es csapat, illetve dobogóközélen végezzen. Természetesen ennek előfeltétele, hogy az idei bajnokságban legalább 50 százalékos teljesítményt nyújtson a gárda, az 1983/84-es, illetve az 1984/85-ös bajnoki idényben pedig egy-két helyet előrébb rukkoljon a bajnoki táblázaton. Ezzel párhuzamosan a nemzetközi labdarúgóéletben is szerephez kellene jutni az együttesnek.

Ezek az elképzelések talán merésznek tűnnek, de úgy érezzük, megvalósulásuknak megvan a reális alapja. A csapat építését a jövőben két alapul határozza meg az egyik, ezentúl a klub csak olyan labdarúgókat kíván igazolni, akiknek a csapatba történő beépülése minden kétséget kizáróan jobb teljesítmény elérésére teszi képessé az együttest. Ne várják tehát a szurkolók, hogy az átigazolási időszak végeztével évről évre új arcomat láthatnak a pályán. A másik, az egyre több eredményt felmutató utánpótlás-nevelés feladata lesz, hogy évről évre tehetséges fiatalokat adjon az NB I-es keretbe. Ennek érdekében változtatlanul működött a szakosztályon belül a sportiskola rendszerű modell. Ugyanakkor szeretnék, ha egy-egy iskolában is kiépülne az utánpótlásbázis, és sikerülne a fiatal labdarúgókat egy kollégiumba összegyűjteni. Gondoltak arra is, hogy a megyében felbukkanó tehetségek minél hamarabb az NB I-es csapat keretéhez kerüljenek. Nagyon jó elgondolásnak tartjuk, hogy a jövőben a klub dotálni fogja azokat az edzőket, akik játékosokat nevelnek az NB I-es csapatnak. A DMVSC szereplésének nagyon fontos meghatározó tényezője, milyen együttműködés van a DMVSC, a Kinizsi és a DUSE között. Úgy tűnik, ez a mechanizmus jól funkcionálhat. A DMVSC bázisa lehet a D. Kinizsi, ha a jövőben bátrabban vállalja a biztos bentmaradást, szem előtt tartva a fiatalok szerepeltetését. A DUSE pedig az 1978-ban megszületett sportpolitikai koncepcióknak megfelelően az egyetem—iskolai háttérbázisra építkezve amatőr alapon építi NB II-es csapatát. A piramis a játékosok tervszerű felfelé és lefelé áramoltatásával őrizheti meg vitalitását, és válhat hasznossá és életképpé.

Röplabda

Ma 14 órától játssza első hazai mérkőzését a tavaszi idényben a DMVSC női röplabdacsapata. Az ellenfél a Szolnoki Vegyipari Együttes lesz. A találkozó az Oláh Gábor utcai Sportcsarnokban kerül sor. A DMVSC kezdő hatosa várhatóan a következő játékosokból kerül ki: Kolbe, Nagy, Marek, Leiszne, Tóth, Ury, Kincses és Bálint.

A Debreceni Sportiskola rendezésében szombaton és vasárnap hatodik alkalommal kerül sor a Nagyerdő Röplabda Kupa küzdelmeire. A mintegy 400 fő megmozgató — legnagyobb — országos utánpótlás seregszemléen az induló 32 leánycsapat négy korcsoportban mérte össze tudását. Az ifjúságiak a DMVSC Vagóhid utcai sportcsarnokában, a serdülőket a Tóth Arpád Gimnáziumban, az utóbbiak a Hajo utcai Arany János Általános Iskolában, míg a minik két helyszínén, a Jerikó utcai Általános Művelődési Központban és a Nógrádi Általános Iskolában játsszák mérkőzéseiket. Mind az öt helyszínen szombaton 12 órakor kezdődnek a küzdelmek.

Út egyesület, az Egri Sportiskola, a Debreceni Sportiskola, a Vasas SI, a Berettyóújfalui Sportiskola és a BSE SI mind a négy korosztályban indít csapatot, így ök az összetett csapatverseny és egyben a Nagyerdő Kupa megnyeréséért is harcolnak.

Kézilabda vidékbajnokság

Újabb forduló Békéscsabán

Tegnap délután a DMVSC női kézilabdázói elutaztak Békéscsabára, ahol kétszer lépnek pályára a vidékbajnokság második — szombati — játéknapján. Az együttes kerete egy helyen eltér az elmúlt héten szereplőtől: Vargáné játéka ismét számít Komáromi Ákos edző, így az újjtéréséből felépült játékos utazik Barakó helyett.

A DMVSC délelőtt (9 óra) a Hódmezővásárhelyi Porcellánál, míg délután (17 óra) a hazai Békéscsabai Spartacus Előrelé mérkőzik.

Különösen a délutáni mérkőzésnek van tétje, hisz ha győzni tudnak a debreceni lányok, akkor behozhatatlannak tűnő, négypontos előny-

A debreceni modell

Sok szó esik mostanában a magyar labdarúgással kapcsolatban arról, hogyan lehetne a fekete pénzeket eltüntetni, s megtalálni azokat a formákat, amelyek megfelelnek a magyar sportpolitika alapelveinek. Úgy gondoljuk, hogy Debrecenben már évek óta elindultak azon az úton, amely a megoldáshoz vezet. A DMVSC Baráti Kör Egyesület, amely 1978. június 1. óta működik, és jelenleg 2780 tagja van (vállalatok, pártoló tagok), biztosítani tudja működési modellje révén azt az anyagi fedezetet, amely a minőségi előrelépéshez elengedhetetlenül szükséges. A DMVSC Baráti Kör Egyesület az alapítóokmányában jóváhagyott jogszabályoknak megfelelően működik, és használja fel a rendelkezésére álló anyagiakat. A debreceni modell országos példává vált, számos egyesület kért tanácsot Debrecenben, s hozta létre a klubot támogató társadalmi-gazdasági bázisát. Profizmus nélkül, de a profizmus ösztönző vonását felhasználva dolgozik és működik a Baráti Kör, hogy mennyire hatékonyan, azt az eredményeket is igazolják. A jövőben ennek a modellnek további finomítását tervezik, amelynek lényege: csakis a kimagasló sportteljesítményért jár prémium és dotáció.

A középtávú fejlesztési terv foglalkozik a szakosztályi modell kérdésével. A DMVSC-nél kialakult struktúra az elmúlt évek gyakorlati tapasztalatai alapján közelíti a személyes felelősségre épülő menedzser típusú szakosztályi modellt. Ebben a szakmai munkáért, így az utánpótlásért is a meghatározó szerep, aki személy szerint is felelős az egész szakosztály szakmai munkájáért, így az utánpótlásért is. A szakosztály titkára az operatív ügyekkel, a technikai vezető a szervezeti és technikai kérdésekkel foglalkozik. A szakosztályvezető koordinálja a munkát, és a klubelnökkel együtt tartja fenn és biztosítja a szakosztály társadalmi és szervezeti kapcsolatát. Kollektív menedzselésnek is nevezhetnénk ezt a formát, amelyben nagy a személyes felelőssége. Ugyanakkor biztosítva van a menedzselés szervezeti, társadalmi háttere is. A 11 tagú elnökség minden tagja felelősnek érzi magát a munkáért, s van konkrét tennivalója is.

A magyar labdarúgás a változások korát éli. A kudarcok bebizonyították, hogy szervezeti, morális, sőt strukturális változásokra van szükség. A klubok is érzik ezt, és próbálnak olyan modellt létrehozni, amely elősegíti a megújulást. Úgy gondoljuk, Debrecen ezen a téren kezdeményező szerepet játszott. Ezt mutatja a most elkészített koncepció is, amely a maga komplexitásával a realitásokra épül, megfelel a város és a megye társadalmi, sportpolitikai érdekeinek. Természetesen nem térhetünk ki az elmondás minden elemére, csupán annak általános és elvi vonatkozásait érintettük. A jövőben a közérdeklődésre számot tartó részletekre visszatérünk.

Fülep Tibor

Hét végi sportműsor

Február 26., szombat
Kézilabda
Városi sportcsarnok, 9: Bethlen-D. Sportiskola női ifjúsági (Kátka, Tibi K.), — 10: Hajdúböszörményi (férfi ifjúsági, Kátka, Mező), — 11: D. MEDICOR—Hajdúböszörményi (férfi ifjúsági, Kátka, Mező), — 12: Hajdúböszörmény—D. Spartacus (férfi ifjúsági, Kátka, Mező), — 13: D. MEDICOR—D. Középiskola (férfi ifjúsági, Kátka, Mező), — 14: Püspökkladányi—D. Universitas (férfi ifjúsági, Kátka, Mező), — 15: D. Ádám Gazdaság—Balmazújváros (férfi ifjúsági, Kátka, Mező), — 16: Tiszavasvári—Nádudvar (férfi ifjúsági, Kátka, Mező), — 17: D. Dózsa—Nyíregyházi VSC (férfi ifjúsági, Kátka, Mező), — 18: Vendéglátó—Gépipárt (férfi ifjúsági, Kátka, Mező). A téli teremtorna 6. fordulójának mérkőzése.

Labdarúgás
Egyetemi sporttelep (Doczy J. u.), 14: D. Universitas—Hajdúböszörményi Bocska (Nagy J.). Területi bajnoki mérkőzés. — Vagóhid utcai pálya, 10: D. Kinizsi—DUSE (Papp Cs., Csepel), — Németh (J.) Területi ifjúsági bajnoki mérkőzés. — Vidéken. Országos serdülő és területi ifjúsági (12, illetve 14 óra): Püspökkladányi MAV—Hajdú Vasas, Hajdúböszörményi Bocska—DMVSC, Balmazújvárosi Lenin TSE—NYVSSC.

Röplabda
DMVSC nagyerdő sportcsarnoka, 14: DMVSC—Szolnoki Vegyipari (Ifj. Kiss, Zalánfi). Női NB I-es bajnoki mérkőzés.

Teke
Hajdúböszörményi pálya, 9: Hajdúböszörményi Délbáb—BHG SE (Budai). NB III-as csapatbajnoki verseny.

Február 27., vasárnap
Atletika
Nagyerdő szociális otthon mögötti erdőszél, 10.30: A DMVSC országos mezői futó versenye.

Kézilabda
Városi sportcsarnok, 9: D. Universitas—Mezőtúr. NB III-as csapatbajnoki mérkőzés.

DMVSC nagyerdő sportcsarnoka, 14: DMVSC—Somoskőújfalu. Női NB II-es csapatbajnoki mérkőzés. — II: D. Universitas—Mezőtúr. NB III-as csapatbajnoki mérkőzés.

Felvételünk Debrecenben készült a hazai győzelemmel végződött DMVSC—Békéscsaba mérkőzésen. A jó formában játszó Kádárné két védő között kapura lő (Fotó: Kalmár István)

Tudósítók leveleiből

FÖLDESI HÍREK

érkeztek szerkesztőségünkbe Gaál Zsigmond levelében. Tudósítók beszámolt arról, hogy a nagyközség művelődési központjában nagy érdeklődés kísérte a családi KRESZ-vetélkedő döntőjét, amelyben húsz család adott számítást közlekedési ismereteiről.

Erdekes, hogy mindhárom helyezett (I.: Pércsi István, II.: Szatai László, III.: Karácsony Miklós) a Rákóczi Tsz-ben gépkocsivezető. A biztos tudású sofőrök 3000 forint értékű jutalomban részesültek.

KI MIT TUD?

A népszerű vetélkedő területi döntőjét a három hajdúváros, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló és a házigazda Hajdúböszörmény versenyzői számára a napokban rendezték meg Bőszörményben. A területi döntőtől tudósító Kupás Csilla hírül adja, hogy a bemutatott tizenöt produkcióból nyolc műsorszám jutott tovább a megyei sereg-

szemlére, ahol az indulók több kategóriában (népdal, vers- és prózamonda, néptánc, hangszeres zene) bizonyíthatják be tehetségüket. A területi szereplésig eljutott két beatzenekar közül az ORI-engedélyes Week-end együttes bizonyult jobbnak, ők már a pusztavasi fesztiválon is fölkeltek a hozzátértek érdeklődését.

PÁVAKÖR DARVASON

Megalakulásának ötödik évfordulóját ünnepli a darvasi pávakör — írja levelében Bartha Vince tudósító. — A fél évtized alatt a lelkes csoport huszonötösztör lépett közönség elé, és megyei,

illetve országos minősítést is szereztek. Az ünnepi alkalomból a múlt hétvégén, február 26-án népzenei estet rendeztek a darvasi művelődési házban, ahol a fiatal pávakörön kívül műsort adott a furtai citeraegyüttes is.

A NAPLÓ TÁRLATA

A Napló tárlata című kiállítás- és beszélgetéssorozat következő vendége Madarász Gyula festőművész. A művésszel február 28-án, hétfőn 17 órakor Bakó Endre főmunkatárs beszélget a Napló-szerkesztőség klubjában (Tóthfalusi tér 10.), ahol egy hónapig látható Madarász Gyula képeinek kiállítása.

Szakiskolát szerelnek fel Algériában

Két újabb vízügyi szakiskola felépítésére és felszerelésére vállalkozott a Technoimpex Kültkereskedelmi Vállalat az algériai vízügyi minisztériummal kötött szerződés alapján. A napokban aláírt két megállapodás összértéke eléri a 16 millió dollárt. A fővállalkozó az Industrial Export.

Iparunk és külkereskedelmünk már jó referenciákat szerzett az észak-afrikai országban komplett szakiskolák szállításával. A Technoimpex korábban az oráni műegyetemet szerezte fel a legkorszerűbb oktatóberendezésekkel és célgépekkel, majd több, a mostani vállalkozáshoz hasonló szakiskolát építettek fel.

A mostani megállapodás alapján épülő két új iskolában csaknem ezer tanuló

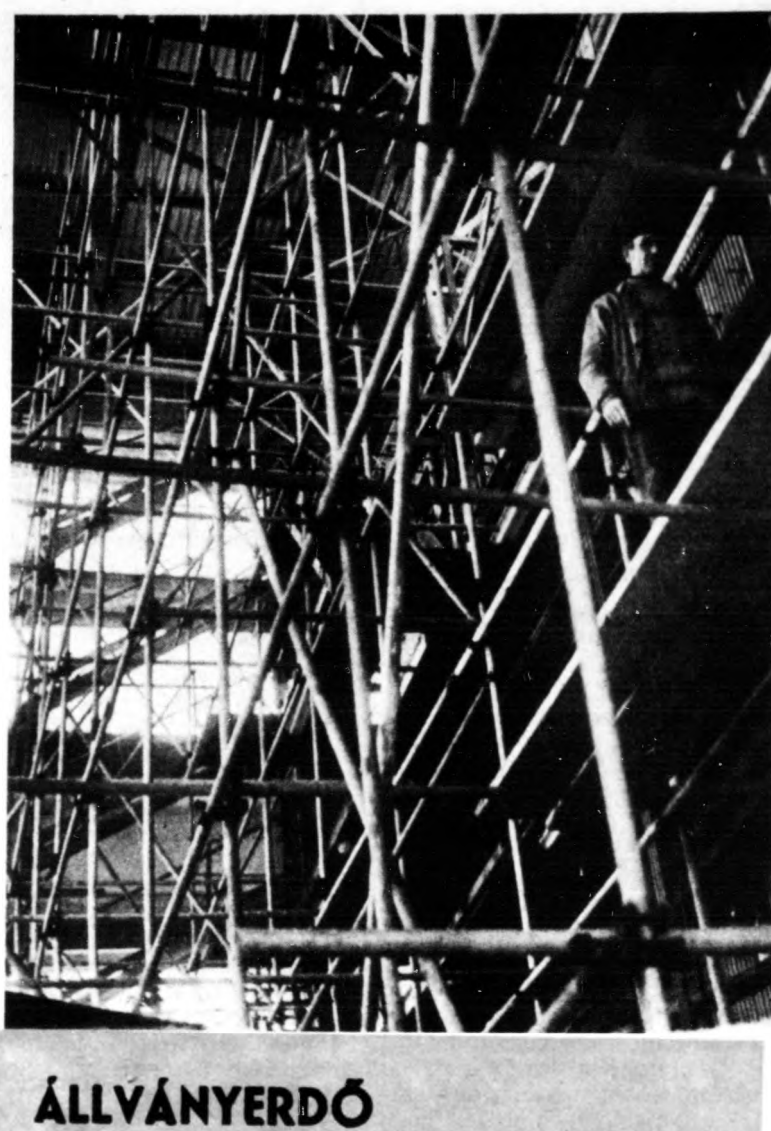
képeznek majd ki középfokon öntözési, vízellátási és építési, vízkezelési és meliorációs szakmákban. Az iskolákat Biskra és Ksar Chellala városokban állítják fel. A vállalati határidő 18 hónap. Az iskolákat az ÉTISZERK rendszerű könnyűszerkezetes épületelemekből szerelik össze.

A Technoimpex további tárgyalásokat folytat Algériában komplett vízügyi főiskola létesítéséről. (MTI)

Négyes ikerborjak Ároktőn

Állatorvosi szempontból is szenzációk szántó esemény színhelye volt Ároktőn a Dél-borsodi Termelőszövetkezet tehénzüvelési telepe. A Remény névre hallgató, öt éves magyar tarka Holstein-fríz keverék tehén négy ikerborjat elletett. Az állattenyésztők nem számítottak ikerelésre, a Remény korábban meddő volt, ezért az állatorvosoktól hormonkezelést kapott. Az ikerborjak — egy bika és három üsző — születésük után azonnal lábra álltak, majd néhány óra elteltével már vidáman úgrándoztak. Mind a négy egészséges.

A négyes ikerelés világvízi szenzációk szántó eseménynek számít, s arra, hogy valamennyi borjú életben maradjon, alig volt még példa. (MTI)

ÁLLVÁNYERDŐ

(Kőszeghy György felvétele)

Iskolaszombat a Bányaiban

A gyermekek szabad idejének hasznos eltöltéséhez kíván hozzájárulni a debreceni Bányai Júlia Általános Iskola azzal, hogy minden szombaton különböző programokat kínál tanulóinak és a kisdíjakok szüleinek is.

Az első alkalommal a mostani hétvégén, február 28-án megnyitják a Moziüzemi Vállalattal közösen megrendeített Pajtás mozit, amelyet a gyerekek gondoznak, beleért-

ve a vetítendő filmek kiválasztását éppúgy, mint a jegykezelést. Utána szombati cserebere lesz az iskolában: bélyegek, minikönyvek, jelvények, ex librisok, képeslapok, szalvéták, naptárak stb. cserélnék gazdáit.

Az iskolaszombat egész évi programját a gyerekek, szülők és nevelők közösen állítják össze a Bányai általános iskolában.

KEDVEZMÉNYES KÖNYVVÁSÁR

Hétfőtől március 12-ig három debreceni könyvesboltban — a Müvelt Nép Könyvtérjesztő Vállalat Darabos és Csapó utcái, illetve a Kossuth Lajos Tudományegyetem épületében levő üzletében — féláron lehet vásárolni könyveket.

ISMERKEDÉSI ESTET

rendez zenével, tánccal a Hazaifias Népfront Belvárosi vezetősége február 28-án 19 órakor a Monti ezredes utcai párházban, ahova a terület lakóit várják.

ARANYLAKODALOM

Nagy Sándor és felesége, Horváth Erzsébet a napokban ünnepe a Debreceni Bőripari Szövetkezeti házasságának 50. évfordulóját. Az ünnepségen négy gyermekük, nyolc unokájuk és öt dédunokájuk köszöntötte az idős házaspárt.

KOOS-EST DERECSKÉN

A nagyközségi művelődési központ színházterében ma, szombaton este hét órakor Koós János, Dékány Sárolda, Horváth Pista és mások lépnek közönség elé.

TÁNCDALÉNEKESEK

adnak vidám műsort február 28-án, szombaton 17 órakor Hajdúböszörményben, a városi művelődési központban.

HÍREK

HÍRSZERKESZTŐ: JUHANI NAGY JÁNOS — TEL: 12-144

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS:

Eleinte derült, gyengén párázás, majd az esti órákban egyre több helyen ködös időre számíthatunk. Elszórtan ködszítalás, ónos szítalás valószínű. Napközben változón felhős, párázás, az északi-keleti megyékben helyenként ködös idő várható, számottevő csapadék nem valószínű. A déli szél eleinte gyenge, mérsékelt lesz, majd a Dunántúlon dél, délnyugati felől időnként megerősödik. A legmagasabb nappali hőmérséklet szombaton nyugaton 3–8 fok között, a keleti országrészben mínusz 1, plusz 3 fok között alakul.

1983. FEBRUÁR 26., SZOMBAT, EDINA NAPJA

A Nap két 6.31 — nyugszik 17.23 órakor (Debreceni adatok: 6.21 és 17.13)

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Száztíz évvel ezelőtt, 1873. február 26-án született, és 66 éves korában, 1939-ben hunyt el Sigmond Elek vegyészmérnök, agrorogeológus, egyetemi professzor, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, a korszerű magyarországi talajtani kutatások megalapozója, aki kutatóival nemzetközi szaktekintélyt szerzett magának.

Elsősorban a talajok jellegzetes tulajdonságaival foglalkozott, s a szikes talajok termékeny tételeinek problémáit kutatta. A föld mezőgazdasági használhatósága szerint talajjelzőzést készített és kidolgozott. Évekig dolgozott a magyarországi Kiserleti Állomás, s 1905-től 1907-ig a műegyetem megbízásából Európában, és valamint az Egyesült Államokban tanulmányozta a mezőgazdasági vegyipart. Hazatérése után megszervezte a műegyetem mezőgazdasági kémiai-technológiai tanszékét, amelynek két év múlva professora lett. Csaknem egy évtizeden át volt az Országos Kémiai Intézet vezetője, s mint ilyen, kitérte a talajvizsgáló laboratóriumok hálózatát, megvetette a tudományos eredmények gyakorlati alkalmazásának módszerét.

A Magyar Elmeiszéppari Tudományos Egyesület 1956-ban éventénként kiosztásra kerülő Sigmond Elek-emlékérmet alapított.

NOK HETE NAGYRÁBÉN

A községi művelődési ház február 28-án kezdődő rendezvényorozatában kiállítják Bodnár Eszter iparművész munkáit, előadás hangzik el a szülői ház és az iskola kapcsolatáról, valamint divatbemutató és vásár lesz a BFK debreceni gyárának termékeiből, új modelljeiből. A március 5-ig tartó programot a nagyrábi művelődési ház csoportjainak vidám nőnapja műsora zárja.

FARSANGI ALFA BÉR FÖLDESEN

A község általános művelődési központjában ma, február 26-án este nyolc órától hajnali kettőig a farsang jegyében rendez vidám műsoros estet az Alfa ifjúsági klub. Az Alfa bárban fellépnek a Csokomai Színház táncosai, valamint Iván Ilkó és Szegedi Andor énekesek, akiket Tóth Mária kísér zongorán.

MAGYAR NÉPMESÉK

alján összeállított játék-foglalkozás várja a gyereket február 26-án, szombaton délelőtt tíz órától a Kőlcsey Művelődési Központban.

UTAZÓ FIATALOKNAK

A lipcsei tavaszi vasárnapra március 18–21-ig oda-vissza repülővel, teljes ellátással és vásári belépővel; március 25–31-ig Lembergbe hálózkodás vonattal és teljes ellátással, április 20–24. között pedig ugyancsak Lipcsébe szervez társasutazást az Expressz megyei kirendeltsége (Debrecen, Vörös Had-sereg útja 77.).

ALLATORVOSI ÜGYELET

Debrecenben február 26-án, szombaton reggel hat óráról vasárnap reggel hatig dr. Gulyás Ferenc (Landler J. u. 16., tel.: 22-592); február 27-én, vasárnap reggel hatról hétfőn reggel hatig dr. Szilágyi László (Szechenyi u. 92., tel.: 23-190) az ügyelet allatorvos.

POZSONY, 2.: 10.00 Don Juan a Liebknecht utcából. Feliratos NDK film. 14.00 A „Ján Nalka” együttes műsorából. 15.00 Híradó. 15.15 Kicsinyeknek. 16.05 Tilla és a várgondnok. NDK tévéjáték. 17.35 Természetfilm. 18.20 Swing melodika. 19.00 A sündisznó a mesében és a valóságban. Magyar dokumentumfilm. 19.20 Esti mese. 19.35 Publicisztika. 20.00 Irodalmi műsor. 20.30 Tereza. Tévéjáték. 22.00 Egy kis muzsika. 22.15 Téli Univerzsiade. 22.45 Dzsesszpódium.

BUKAREST: 10.05 Román tájakon. 10.30 Rajzfilmek. 11.00 Zeneszó. 12.00 Gyermekek. 12.30 Hétvégén. 17.30 Február politikai eseményei. 17.50 A legkisebbeknek. 18.00 Tv-híradó. 18.20 Hétvégén. 19.20 Ragadozó madarak. Angol film, 1. rész. 21.00 Tv-híradó. 21.10 Téli torokból.

UNGVÁR: 17.15 Tv-játék. Revizor. 19.00 Hírek. 19.35 A Revizor folytatása. 20.55 Gyorskocsi VB. 21.25 Hírek. 21.35 Heti körkép. 21.55 Tv-film.

NYIREGYZHÁZI RÁDIO

8.30 Hírek. Időjárás. Lap-szemle. Évfordulónaptár. 8.45 A héten történt. 9.00 Hétvégi teríték, zenével. 9.10 Téliat-látnézőben. Riporter: Antal István. 9.30 Régi slágerek, rock-legendák. 9.40–10.00 Észak-ti szántúli krónika. Lapszemle. Műsor-előzetes. (A nap szerkesztője: Bálint Attila.)

A lotto nyerőszámai: 7, 18, 19, 54, 61

A február havi tárgynyermény-sorsoláson az 5 hét szelvényei vesznek részt.

BALESET

Hajdúböszörmény külterületén Kominyák Sándor 25 éves nyírlogosi tanító személygépkocsival elütötte Jóni Károly 48 éves nyírlogosi munkást, aki egy helyszínen meghalt. A vizsgálat eddigi adatai szerint Kominyák Sándor figyelmetlenül vezetett, a Qualogus pedig szabálytalanul helyen közlekedett.

Rejtvényfejtők figyelmébe!

A Napló 1983. február 12-i számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése — Babér, a virtuóznak király elismerés is bőven termelt neki. — Doroból — Edmond Fleg — Zeneszerző, hegedűst, tanárt — Oedipus.

50–50 forintos könyvutalványt nyertek: Bujdosó Sándorné, Debrecen, Juhász Gyula u. 3.; Fülzes Gyula, Debrecen, Ságvári u. 7.; Veréb Lajos, Debrecen, Erzsébet u. 18.; Kiss Istvánné, Debrecen, Gyöngyösi u. 18.; dr. Molnár Andrásné, Debrecen, Rákóczi u. 34.; Székely Józsefné, Vörös Had-sereg útja 58.; Szankó Sándor, Hosszú-pályi, Bagosi u. 78.; Nánássy Barnabás, Kaba, Szabadság tér 15.; Madarász Gáborné, Hajdúböszörmény, Esze Tamás u. 2.; Hegedűs Valéria, Zahony, Felszabadulás tér 8.

KÖZLEMÉNYEK

A TIGAZ értesíti a lakosságot és a közlekedőket, hogy a 11,5 kg-os alumínium, a 23 és 23 kg-os acél és alumínium propán-bután gázpalackok fogyasztói ára 1983. március 1-től megváltozik. A vállalat közli, hogy a lakosság részére 1314 Ft, illetve 3030 Ft, közlekedő részére 1158 Ft, illetve 2672 Ft értékű kiadott pébzé gázpalack átvételére jogosító postal utalványok csak 1983. február 28-ig fizethetők be. (X)

Hurrá, itt a církusz! címmel a Magyar Cirkusz és Varieté látványos új gyermekműsorral jelentkezik. Bohócok, artisták, mesefigurák, vidám vetélkedők sok-sok nyereséggel a játékos résztvevő gyerekek részére. Művelődési, utóóró-, ifjúsági házakban, ezenkívül intézményeknél és szabadidő színpadokon is tartunk előadásokat. Felvilágosítás és műsor-kötés: MACIVA szervezési és propagandaszakosztály (Budapest VI., Népköztársaság útja 61. 1062). Telefon: 227-227, 420-349, 225-643 délután, délután 200-305. Kérje a Hurrá, itt a církusz! című gyermekműsorunkat. (X)

Tájékoztatjuk a T. Utazóközön-séget, hogy 1983. március 1-től a 48-as főközlekedési úton a Toldi Szakszövetkezet előtt levő megállóhely a fatelep elé kerül áttelevezésre. Volán 6. sz. Vállalat.

MOZI • SZÍNHÁZ • TV

MOZI

A Központi Filmklub műsora: Jónescu: Orszárvá (amerikai). Vétélés. Művészt 5 óra. 7 órától onként a filmről a konferenciateremben.

Felújította: Eper és vér (amerikai). Művészt f. 8; Vig hn. 2.
Felújította: Ezüstnyereg (olasz). Apolló n. 10, n. 12, hn. 2; Meteor n. 6, n. 8; Vig f. 8.

Istenek természetényei (Puerico Rico-i). Apolló 6, 8; Vig n. 12.
Klubos a világűrben (szovjet). Horváth Árpád f. 3.

Noé bárkái (magyar). Apolló 4; Híradó f. 10; Meteor 3; Vig n. 10.

Almodozások kora (magyar). Vig kamara f. 5, f. 7.

A birodalom visszavág (amerikai). Meteor mese 3, n. 6.
Az ifjúság édes madara (amerikai). Vig n. 9.

Keoma (olasz). Híradó hn. 8.
Szegénylegények (magyar). Híradó f. 12, hn. 2, hn. 4, hn. 6.

Volt egyszer egy vadnyugati (olasz, I–II). Delta f. 6.
Diszkó + film a Kőlcsey F. Zene Művelődési Központ tánctermében 18-tól 22 óráig.
Zárkörű előadás: Vig hn. 4.

SZÍNHÁZ

A Csokonai Színház műsora február 27-től március 8-ig Csokonai

Február 27., vasárnap, 19 ó.: Ványa bácsi. Új házi-bérlés. Február 28., hétfő, 19 ó.: Ej-jell menedékhegy. A békéséssabai Jókai Színház vendég szereplése.

Március 1., kedd, 19 óra: Lear király — Somlay-bérlés. Márc. 2., szerda, 19 óra: Viktória — Thália-bérlés. Márc. 3., csütörtök, 19 óra: Ványa bácsi — Turóczy-bérlés. Márc. 4., péntek, 19 óra: Ványa bácsi — Kossuth-bérlés. Márc. 5., szombat, 19 óra: Faust — BIOGAL-bérlés.

Művelődési Központ
Márc. 2., szerda, 19 óra: Vén Európa Hotel — Péchy Mihály Ep. Ip. Szakközépiskola.
Márc. 4., péntek, 19 óra: Travlata — Erkel-bérlés.

TELEVÍZIÓ

BUDAPEST, 1.: 7.58 Műsorismertetés. 8.00 Tévétörténet. 9.05 Iskolatév. 9.10 Ecranul Nostru — A mi képményünk. 9.25 Meséről mesére. 9.50 Csillagok kúldötte. 10.20 Kuckó. 10.50 Maglita Gorilla. 10.55 Reklám. 11.20 Onedin család (ism.). 12.10 Pulsus (ism.). 13.00 Képzőműv. 13.12 Műsorismertetés. 13.15 Idess! 13.40 Csata feketefehérben. 14.00 Cimboraság. 14.40 Pályán maradj! 14.45 Föld körül és vissza. 16.15 Karl Marx ifjú évei. 17.00 Hírek. 17.05 Reklám. 17.10 Műhelytitkok. 17.30 A magyar puszták. XIII/5. rész: A megszületett „csenyaföld”. 17.50 Képzőműv. 17.55 Parabola. 18.25 Főzések. Tévéjáték. 18.55 Reklám. 19.10 Tévétörténet. 19.15 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers — mindenkinnek. 20.05 Vers — mindenkinnek. 20.10 Szombat esti filmkötél. 20.05 Breki és a többiek. 20.30 Menő Manó. 20.35 Egy úr az úrból. 21.00 Menő Manó. 21.05 Derrick. NSZK bűnműgyi tévéfilmsorozat. A New York-i látogató. 22.05 Meghökénítő mesék. Mint a galambok... Angol tévéfilmsorozat. 22.30 Operátó operák. Aida. Rajzfilmoroldó 10 percen. 22.40 Zizi Jeanmarie műsora. 23.30 Tv-híradó, 3.

14.40 Pályán maradj! 14.45 Föld körül és vissza. 16.15 Karl Marx ifjú évei. 17.00 Hírek. 17.05 Reklám. 17.10 Műhelytitkok. 17.30 A magyar puszták. XIII/5. rész: A megszületett „csenyaföld”. 17.50 Képzőműv. 17.55 Parabola. 18.25 Főzések. Tévéjáték. 18.55 Reklám. 19.10 Tévétörténet. 19.15 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers — mindenkinnek. 20.05 Vers — mindenkinnek. 20.10 Szombat esti filmkötél. 20.05 Breki és a többiek. 20.30 Menő Manó. 20.35 Egy úr az úrból. 21.00 Menő Manó. 21.05 Derrick. NSZK bűnműgyi tévéfilmsorozat. A New York-i látogató. 22.05 Meghökénítő mesék. Mint a galambok... Angol tévéfilmsorozat. 22.30 Operátó operák. Aida. Rajzfilmoroldó 10 percen. 22.40 Zizi Jeanmarie műsora. 23.30 Tv-híradó, 3.

BUDAPEST, 2.: 15.52 Műsorismertetés. 15.55 Iskolatév. 16.45 Unikánk sem fogják látni (ism.). 17.20 Egészségünkért. 17.30 Új egymillió fontos hangyeg. 17.45 A megszűnt bolygó (ism.). 18.15 A színész és a változó világ. Tökés Anna. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers — mindenkinnek. 20.05 Egy házasság. Holland tévéjáték. 21.05 Tv-híradó. 2. 21.25 Országos fedettpályás atlétikai bajnokság. 22.15 Mai svájci filmművészet. Nem is olyan rossz ember... 0.05 Képzőműv.

POZSONY, 1. 8.30 Úttörők magazinja. 11.00 A malajji tigris (ism.). 12.00 Híradó. 12.15 Kakas a kosárban. NDK film. 13.40 Indiai dokumentumfilm. 13.55 Spartak Trnava—Slavia Praha labdarúgó-mérkőzés. 16.15 Szórakoztató vetélkedő. 16.00 Válasz a nézők leveleire. 18.10–19.10 Tévéjáték fiataloknak. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vendégnők karosszéke. 20.30 Revizor. Közevités Pilsent-ből. 22.00 Sport híradó. 22.15 Csali. Japán tévéfilm. 23.40 Julio Iglesias énekel.